

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Se poate oare?

Așa ne-am întrebat în nrul 44 al foi noastre în articolul »Atacuri nouă« vorbind despre planul celor dela putere, de a risipi printre noi, între alții, măiestri de-ai lor, cari pe lângă că-s măiestri să fie totodată și vânători de suflete printre popor, să fie apostoli ai maghiarisărei. Ne-am întrebat că se poate oare așa ceva și avem noi să ne temem ori nu de o atare lucrare după un plan pregândit din parte maghiară?

Apoi de-om fi noi oameni și bărbați, n'avem ce ne teme așa grozav de o atare pornire, dar' nici să o nesocotim, nu ne este iertat.

De-om fi noi toți unul ca unul, luminați, hotărâți, tari în gândul nostru național, tari în credința noastră, apoi nu-i nici o primejdie să vie un cismar, măsar, ori alt zdrențar ungur în sat, dar' zece fibirăi, că necum se poată face bietul meșteșugar »politică« cu noi, ținându-ne »lecții« patriotice, dar' nu va avea nici ce cârpi dela noi, căci știind eu drept de ce este el trimis în satul nostru, nu-l voi lăsa nici să se scoată apă din fântâna mea, decum să-i dau alt ajutor să trăească, sau să-i dau ceva de lucru!

Dar' necazul e, că nu toți suntem, înțeleg oamenii din popor, deopotrivă luminați asupra acestui lucru și însuflețiți în contra atâtor spioni ai duhului necurat străin, — ba pe aiurea știm puțin de tot despre așa ceva, și ne pare că e numai o norocire pentru satul nostru că a venit în el un cismar ori alt

meșter, și nu trebuie să alerg după el în alt sat, — ear' atunci lucrul nu trebuie nesocotit, căci el ascunde în sine oare-cari primejdii.

Meșterul cutare așezat în sat, face, cu vremea, și el cunoștință mai deaproape cu un vecin, apoi cu altul, la început cu de cei mai săraci cu duhul, și printre alte povești, le înșiră câte o vorbă, câte o înțelepciune din cele auzite și învățate înainte sau cetite în foaia ce își ține, și la început îl rîde și nu-l crede nici cel mai găgăuț om, căruia îi vorbește, dar' mîne meșterul meu, această »lumină a satului« știe adecă și o pildă întru spriginirea înțelepciunilor sale, și află un om care se cam împacă cu ele, mîne poimîne și mai mult, ear' după ani de zile nu e peste puțină să afli aci un număr măricel de oameni cari țin și ei de lucru mai »cuminte« a te aplica cu blîndeță înaintea puternicilor zilei, decât a te pune cu îndârjire în fața lor pentru drepturile ce crezi că ți-se cuvin... »căci, așa știu ei spune, e înzădar, dar' a lor e puterea și țeara, ba și aerul ce-l răsufli și apa ce o beai din isvor în fundul codrului, și pânea ce o mînci făcută de soția ta ori de fiicele tale Române, sînt toate — maghiare!...

Aci cred cățiva așa, într'alt loc alți cățiva, și boala necurată se lipește, se molipsește tot mai mulți, mai ales dacă prin sate se mai viră și fabricile de maghiarisare numite »școale de stat«. Aci cățiva, într'alt loc cățiva, puțini de ici și puțini de colo, la olaltă fac mulți, și noi ne trezim pe trupul nostru național cu niște pete urite, infecte, și anume pete date de o boală lipicioasă,

otrăvită în chip măiestrit de puternicii zilei, și rîul e gata.

Eată dar', că între anumite împrejurări, poate să fie lucru primejdios lucrul ce se plănuește de dușmanii nostri naționali, a viri printre noi, prin sate, meșteri de ai lor anume instruați a fi totodată și agenți, spioni ai maghiarisărei. Acestia apoi denunță (duc veste în ascuns) celor mai mari despre ori-ce mișcare ce ar fi auzit că se plănuește, despre ori-ce vorbă ce ar fi auzit că se vorbește în sat și care nu le-ar fi plăcînd lor.

Și ei știu să-și împlinească chemarea asta, căci între ai lor nu este meșter cât de slab, cărpenciu amărit, care să nu aibă în casa lui o gazetă, ba și două, și din ea bea duh național și se înflăcărează mereu de doririle sale naționale și dă și altora din acel duh să bea!

La noi? La noi sînt sate întregi, ba vetre întregi de sate, cu oameni cu stare, cu preoți și învățători și cantori și alți oameni ce știu ceti, și nu afli la toți o singură foaie! — doar' ciuperca veninoasă, foaia »Poporul«, ce li-se trimite din Pesta pe nimica.

Eată dar' cum și în ce fel, se poate să avem necazuri și din o lucrare pornită pe căile lăaturalnice arătate, cu scop a ne ataca în curățenia noastră națională.

Dar' repetăm, numai dacă vom fi tîndale naționale și oameni fără glavă în capetele noastre, de unde nu, nu!

De vom fi cuminți, vom vedea din ce parte vrea dușmanul să ne atace de nou, și ne vom pune cu zor pe zidit acolo: vom îmbrățișa cu fiii nostri mese-

FOITA.

Din vremuri bețrâne.

(Urmare și fine).

— Nu se prea pare de pe la noi. Nu e singur, se vede pe lângă el încă ceva »motroască«.

— Va fi vre-un copil.

— Năcăjit mai trebuie să fie, sormanul, de pornește la drum în cap de iarnă cu un copil așa de mic.

— Vom vedea noi cine-i și ce-i trebuie; iuțiți-vă numai pașii!

— La ce să ni-i mai iuțim?

— La ce? Nu socotiți voi în capul vostru al de bostan, că poate să fie chiar omul ce ne trebuie. Și de ar fi numai! scăpăm de necaz, scapă și satul de jale.

— Al dracului mai ești, Baciule, cât de iute le mai socotiți în capul tău; — le vîjești ca de pe carte!

— De-a bună-seamă! De n'as fi eu mulți »douăzeci și cinci« ar mai mânca spatele noastre.

— Bună ziua, om de omenie!

— D-zeu v'audă!

— Încătrău, bădicule?

— Unde m'or îndrepta ochii, creștinilor! nu știu nici eu unde 'mi-e dat să mă așez.

— Asta-i de noi, gândia Baciul.

— La noi în sat ți-ai afla loc destul de bun. Biroul are chiar lipsă de slugă și d-ta ai fi bun. Știi cum sînt biraele: au multe lucruri, mai în treburi sătești, mai pe la curte; cât e lumea tot în drumuri trăesc. D-ta 'i-ai ști purta grijile de pe acasă și crede-mă, nu ți-ar merge rău; e om creștin biroul, ți-ar pripăși și băiatul — sorman de el, ce-l mai năcăjești cu drumul asta greu. Ar crește și el pe la casa biroului, la vremea lui, poate să-i capete și o sfoară de moșie.

Cu vorbe de aceste l-au dus pe bietul călător până la primar deșteptând, în amărîtul seu suflet, nădejdi de o

vieată cu pace. Era trecut de amezai, când au ajuns, și Baciul știu să nimească vorba și acum.

— Eată, birăule! aici e omul de care aveai lipsă... și o fi om cu credință, ca omul mâncat de necazuri.

Dar' nu apucă să gate vorba și intră pandurul dela curte, cu poruncă aspră că să pornească la curte, ori cu ficior, ori fără ficior.

— Vom merge, zise Baciul, căci avem și omul ce ne trebuie. Mai știe D-zeu de pe unde-i și de ce-a fugit; e un om fără căpătăiu, și în cătănie scapă de toate; ș'apoi nici inimi înegrite nu lasă, are copilul asta, l'om crește noi!

Cât ai bate în palme a fost plină casa biroului de »babele« satului. Omul nostru era ca trăsnet; nu-i venia să creadă urechilor....

— Sînteți creștini, oameni buni! gândiți la D-zeu, fie-vă milă de copil; pe mine mă are numai. E mic și ce s'a alege din el?

— Omule, începe din nou Baciul; de copil nu purta nici o grijă. Satul

riile toate și vom umple satele și orașele cu meseriași de ai noștri, așa că venind și câte-o cucuveică ungurească printre noi, aceea se rămână peritoare de foame, nu altfel, — nici apă nu-l las să bea din fântână mea, decum în alt chip ajutor să-i dăm să trăească între noi!

Străinii despre noi. Despre frumoasele noastre datini am scris și noi și au scris și străinii. Și toți cari le cunosc le află deopotrivă vrednice de toată băgarea de seamă. Despre datinile noastre la nunți și înmormântări au scris mai mulți de-ai noștri, ear' străini mai puțini. Acum de curând a scris un domn din Berlin (în Prusia), dl *Adolf Flachs*, o carte în limba nemțească despre aceste scumpe datini ale noastre. D-sa 'și-a scris cartea după-cum însuși a văzut aceste datini (la nunți și la înmormântări) în Bucovina, și după-cum le-a aflat descrise în cărțile scriitorilor noștri *Simion Fl. Marian*, *Elena Sevastos* etc. Cu mare însuflețire scrie acest învățat neamț despre datinile noastre, recunoscând că sunt foarte frumoase.

Deci, dacă chiar străinii, care-și ceși cevași nepărtinitori, află că-s frumoase datinile noastre, cu atât mai frumoase și mai scumpe se ne fie nouă, să le păstrăm neschimbate, după-cum ne-au rămas din străbuni, căci trebuie să știm, că un popor trăește numai atâta până-și păstrează limba, legea și datinile.

Mișcarea Croaților. În *Gorițamare* din Croația s'a ținut zilele trecute o mare adunare de popor în care, s'au votat cu mare însuflețire și în unanimitate următoarele rezoluțiuni: 1. Poporul croat cere introducerea votului universal. 2. Poporul croat cere perfectă libertate de presă. 3. Poporul croat cere restabilirea independenței financiare pe seama Croației și Slavoniei. Adunarea a fost convocată din partea deputatului *Brestenski* și a decurs în bună ordine.

Congrua. În ședința de Sâmbătă a dietei maghiare ministrul de culte *Wlassics* a prezentat un scurt proiect de lege, prin care cere un credit de

100.000 florini pentru întregirea salariilor preoțești. Anume, în budgetul statului guvernul trecuse numai suma de 500.000 florini ca necesară spre scopul acesta, ear' acum, după-ce 'i-s'au trimis toate conspectele din partea respectivei autorități bisericești, s'a convins, că suma nu e suficientă și că-i mai trebuie suma cerută. E vorba numai de salariile preoților necatolici.

De peste săptămână.

Archiereii noștri.

Cu dragoste și bucurie însemnăm la acest loc lucrul ce a eșit la iveală mai ales în zilele săptămânei din urmă, despre frățasca ținere la olaltă a arhierilor uniți față de încercările vrășmașe ce Ungurii papistași le îndreptează contra lor pentru a le umili biserica și prin ea națiunea română.

Această ținere la olaltă a lor a eșit mai bine la iveală în faptul, că trei din ei s'au dus la M. Sa. Împăratul și Regele și 'și-au cerut pe rînd primire și, precum se spune, toți trei au vorbit cam la fel, arătându-și nemulțumirea lor și a clerului și a poporului lor, și temerile față de specula dușmanilor neatîrnării bisericii lor. Cei trei arhierii ce au mers și merg mână în mână în această luptă, sînt Metropolitul *Dr. V. Mihályi* din Blaj, *Mihail Pavel* din Oradea-mare și *Dr. Demetriu Radu* din Lugoj.

(Mai e și un al patru-lea, *Szabó*, din Gherla, dar' acesta e totdeauna singuratic și abătut dela calea oablă și românească a fraților sei. El par'că nu trăește cu credincioșii sei și dela ei...).

Dela frați.

De când cu sărbătoreasca și înălțătorească încununare a columnei lui Traian la Roma prin Români, semnele de iubire între frații Italieni și Români, nu mai încetează. Afară de schimbul de scrisori publicate și de noi, mai nou, doi doctori italieni din Roma au trimis earăși o călduroasă scrisoare doctorilor (medici) români din București, mulțumindu-le de aducerile aminte ce le-au arătat prin o scrisoare de mulțumită trimisă mai nainte. Și pun, calzii Italieni, multă căldură în cuvintele cu cari salută pe Români, așa că par'că au fost niște frați despărțiți și perduți prin vremi rele, și acum deodată s'au găsit și se îmbrățișează și sărută cu drag.

În Bucovina.

În acest leagăn de suferințe al poporului român ce-l locuște, lucrurile nu prea vreau să dea spre mai bine. E drept, că președintele țerei, bar. Bourguignon e pe cale a-și lua catrafusele de acolo, după-ce mult 'i-a șicanat pe Români, dar' e întrebare ce-a face celalalt.

Deocamdată vedem cu durere, că în contra preoției române care s'a adunat în sfat și 'și-a apărut cu bărbăție numele și tagma și patriotismul, — au pornit goană aspră. Îndeosebi s'aruncă guvernul nebun asupra preoților ce au conchemat adunarea. Și mare lucru de scapă cu o pedeapsă mai ușurică. Sucite și pocite vremuri.

Memorandul Slovacilor.

Frații noștri de suferințe, *Slovacii*, s'pregătesc să facă și să ducă și ei tronului și să răspândească în lume, un *Memorand*, mare și drept, ca o evanghelie, care să spue toate durerile și nedreptățile ce le îndură poporul slovac în această țeară, și ca cerință de neîncunjurat pentru liniștită mai departe viață a popoarelor în ea, cer respectarea deopotrivă îndreptății naționalităților, cer ținerea legilor aduse pe hârtie și călcate în picioare de oamenii statului când e vorbă că din acele legi ar isvorî vre-un bine și pentru popoarele nemaghiare, și cer ca limbile popoarelor să fie folosite în justiție (la judecări) și în administrație (la slujbele obștești). așa cum cere dreptatea.

Se duc, se duc!

Se duc oamenii din această țeară, de acuși sînt mai multe pâlcuri de oameni călători spre țeri mai bune, decât pâlcuri de rîndunele și de cocori când se apropie iarna!..

O foaie frunză din Pesta scria zilele acestea, că în comitatele Hont și Ugocia și altele, comitate ungurești, 'fericirea' e așa de mare, că oamenii, de groaza iernei sleite și cu moartea de necaz în sîn, se ridică cu suțele și o iau spre țeri îndepărtate, unde îi duc ochii și dorul de mai bine. Zice că așa pleacă, încât uliți întregi din sate rămân pustii, fără nici un om în case.

Și guvernul totuși nu are alt lucru, decât să umble după nebunii de-ale maghiarisărei, — în loc să vadă să mai ușureze sărăcia și necazurile, să nu se pustiească țeara.

nostru îl ia de suflet, noi îi vom fi tată, femeile mamă și copiii noștri frați; a crește mare și-l vom face moșier.

Acum vedea s'ermanul om că e perdut; spăriat privia și băiatul din unghelul dela foc; înțelegea poate și el că e rău cu ei. A început a plînge și cu el plîngea și tată-seu.

.....Răii 'ți-au omorît mama, și știe D-zeu numai cum am scăpat și eu cu viața aninată în aceste oase zdrobite.....

— Oameni buni! sîntem de-o lege, fie-vă milă, nu de mine, ci de copil; și el e a lui D-zeu.

— Vezi bine, omule, că altcum nu se poate și noi sîntem necăjiți, poate D-zeu ni-te-a trimis.

— D-zeu? D-zeu?... Atunci omorîți-mă. Nu mai vreau să știu de D-zeul vostru! D-zeu m'a trimis? Să vedem dar' ce v'o trimis. Fac moarte de om. Nu vă apropiați!

Copilul plîngea într'una, femeile de spaimă îmbulzindu-se spre ușe, se călcau una pe alta. Străinul tot era vînt, spumega turbat, și fără să mai aștepte se aruncă spre Baci.

— Unde te tragi drace, cu limbă de miere? și cu acestea îi infundă o bol-

ditură cu băta drept în piept, de s'a și prăbușit pe spate, înăbușindu-i sângele pe gură și pe nas.

— Sânge?! sânge... Nu mai pot! aduceți funia și mă legați. Așa a fost să fie! Poate Dumnezeu m'a trimis. Ce stați? Legați-mă! altcum nu o scoatem în capet. Nu vă temeți! legați-mă numai în grabă. Așa! stringeți bine... Porniți-mă la drum; să nu mai văd sânge... îmi aminteste de moartea femeiei mele. Grijiți de copil, de a vrea Dumnezeu ne vom mai întâlni.

Au pornit și se părea așa de liniștit, dar' pe drum până la curte — în satul vecin — de vre-o trei-ori 'l-a mai apucat furia. Sbiera ca o fiară, se trînteau pe jos, mușca funia; nu-i făceau nimica, și singur se liniștea și pleca mai departe ca un miel, fără-ca să mai zică o vorbă. La curte din nou a făcut larmă, și trupul învinețit de bătaii vechi, a mai căpătat 50 de băte și apoi legat în șir cu alți nefericiți 'l-au pornit spre Cluj. Tot pasul era o săgeată de dureri, în trupul melițat de bătaii.

'L-au dus și dus a fost pentru totdeauna, nici vorbă nu s'a mai auzit de el, căci până azi nici unul nu s'a mai

întors acasă, din cei porniți deodată cu el. 'L-au dus și 'i-a rămas copilul, copil de suflet satului fără inimă. Nici din iarnă nu ar fi eșit s'ermanul, de nu îl ținea bătrînul popă. În primăvară la sfatul Baciului 'l-au luat dela popa, să-l țină cu ziua pe 'rîndul' satului. O zi, două răbda și a treia mîncă, — după-cum erau gazdele, — în chipul acesta nu a putut duce mult. Prin Cireșer a și murit — zice-se — că prea s'ar fi săturat după o foame de vre-o trei zile.

Cam pe vremea aceea s'a întors și căplanul Găvrilă, ce a popit în Budurleni până după vrăjbărie. *Saul.*

RIS.

Eu ocolesc măgarii...

Un Ungur se întâlnește cu un Român pe o punte îngustă:

— Treci mă! — zise Ungurul, — că eu nu ocolesc măgarii.

— Eu îi ocolesc totdeauna, — răspunse Românul și trecînd înainte își căută de drum. *x.*

DIN LUME.

Răsboiul în Africa-de-miază-zi.

În săptămâna aceasta a fost mai vie mișcarea pe câmpul de răsboiu. Știrile vestesc înaintarea Burilor în toate părțile. Astfel la granița dela apus ei au cuprins orașele *Barklywest*, *Douglas* și *Griquatown*; la mează-zi au pătruns earăși pe pământ englez, în țeara Cap, străbătând până la orașul *Iamestown*, pe casele căruia au înfipt steagul libertății.

Mai mari lucruri și lupte s'au încins la orașul *Ladysmith*, în țeara Natal. Aici se află cea mai puternică oștire a Englezilor și Burilor. *Ladysmith*-ul e oraș întărit și în el se aflau 9000 de soldați englezi, sub comanda generalului *White*. Burii, cari au impresurat orașul sunt mai mulți la număr și sunt comandați de generalul *Joubert*.

De aproape o lună de zile de când Burii bat cu tunurile cetatea *Ladysmith*-ului, strîmătorînd tot mai mult pe Englezi, așa că zilele aceste a venit vestea că *Ladysmith*-ul ar fi căzut și *White* cu toată oastea s'a dat prins în mâinile Burilor.

Hotărît nu se știe, cum stau lucrurile, dar' totuși e de crezut, că se va adevăra știrea despre căderea orașului.

O altă știre mai nouă vestește, că *Joubert* a plecat cu oastea spre mează-zi să dea față cu generalul *Buller*. Acesta e comandantul cel mai mare al Englezilor și a plecat dela orașul Cap cu o armie spre *Ladysmith*. *Joubert* voeste a-i atîne calea și a-l respinge.

Împăratul Germaniei în Anglia. Afară de răsboiul politicii petrec cu mare luare aminte călătoria împăratului nemțesc *Wilhelm* în Anglia. Deși împăratul a spus, că el nu merge în Anglia să facă politică, ci vrea numai să cerceteze pe regina *Victoria*, care i-e bunică din partea mamei, totuși se dă însemnătate acestei visite, fiind Anglia încurcată în răsboiu. Se crede, că se va pune ceva la cale.

Împăratul a sosit Duminecă în Anglia și va sta mai multe zile.

Deprindeți-vă copiii de mici

la fapte cuviincioase!

Copiii, din firea lor, sînt sglobii, neastîmpărați, înclinați spre jucării, și alergături, sărituri. Așa e firea copilărească, și e bine așa, că așa se dezvoltă frumos truște și sufletește, nu elocind într'un colț ca babele. Poporul o știe aceasta, că doară el zice: »Fe-rește-mă Doamne de copii buni și de babe frumoase!«. E prea adevărat, că așa este, numai cît toate-și au timpul lor, locul lor și măsura lor. E bine să se joace copiii și să sară și să alerge, dar' numai cu cumpăt. Copiii însă din a lor fire sglobie și din a lor nepricepere nu prea țin cumpăt în jocuri. Este însă datoria părinților să-i înfrîne dela jocurile, cari ar putea fi primejdioase în mai multe chipuri. Așa bună-oară, copiii, voind a imita pe cei mari, își fac pipe de tuleu, cu vergea de handure, le umplu de frunze și le dau foc și fumează. Unii părinți nesocotiți le iartă această jucărie, ba chiar rîd și-și fac glume de așa ceva. Dar' nu e bine Deoparte fumul acela le strică ochilor și dinților, de altă parte cu astfel de jucării lesne pot aprinde casa ori șura,

ori clăile de fîn, din ce se naște primejdie și pagubă la mai multe familii.

Deci astfel de jucării nu trebuiesc suferite. Dacă și după învățatura cu buna și după ceartă din partea părinților nu se înțeleg, ci tot urmează astfel de jocuri, atunci trebuie pedepsiți fără cruțare cu joarda. Va plînge de durere, nu-i vorbă, dar' va ține în minte și nu va mai face. Mai bine plîngă el odată, decât o uliță de oameni o vieață întreagă!

Alți copii, în petulanța lor, aruncă cu petri, se urcă prin arbori, sar garduri, strică punți, mută lavițele vecinilor de pe lîngă porți, și fac câte bazaconii toate. Dar' nu trebuie să-i suferim. Că prin astfel de lucruri se deprind de mici la rele, care încuibate odată în ei, numai sapa și lopata le mai poate scoate. Afară de aceea, de fac ceva daune cu jucăriile lor, și ei sînt mai mici de 12 ani, părinții au să le plătească; ear' de sînt mai mari de 12 ani, îi pedepsește legea pe ei cu închisoare și părinții lor au să poarte cheltuelile.

Asemenea unii copii au rēul obicei de a lua din cuiburile paserilor ouăle și puii. Și unii părinți nesocotiți le iartă așa ceva, ba încă zic că bine fac, că paserile strică grânele.

Și rēu fac acei părinți, cari iartă așa ceva dela copiii lor. Că, pe lîngă ce paserile fac folos economului prin nimicirea milioanelor de insecte dăunătoare economiei, dar' lăsând el pe copii să se deprindă la așa ceva, prin aceea-i fac de le pierd simțul de compătimire, îi cresc tirani (fără milă). Și nimic mai primejdios și mai nefericit ca omul tiran. Lui nu-i e milă de dobitoace și nu se teme de D-zeu a ucide chiar pe frațele seu.

Cugetați deci bine, voi părinți ai copiilor, ce jucării sînt copiilor iertate și cari sînt neiertate; care le fac plăcere și petrecere nevinovată, și care pot avē urmări dăunătoare pentru toată vieața lor!

Și vă mai însemnați și aceea, că copilul este ca un pom; îl lăsăm de capul lui, în voea lui, se face ca un pom pădureț, plin de spini și aducător de roade rele, amare, înecăcioase; îl creștem cum se cade, în bune purtări, în frica lui D-zeu, muncitor și cruțător, se face ca pomul cel altoit, frumos și aducător de roade bune, dulci și frumoase!

I. P. R.

Faceți grânare.

Borșa, 20 Noemvrie c.

Domnii preoți din tractul protopesc al *Giulei*, de care tract se ține și satul nostru *Borșa*, avēnd sinod tractual de toamnă în 4 Noemvrie st. n. în *Valasut* — au adus în acel sinod multe hotărîri folositoare pentru biserică, școală și pentru noi fiii sufletești. Dintre cari hotărîri numai efectul unei hotărîri voesc a-l da publicității, și anume: Preotul nostru din *Borșa*, Ioan Bochiș, a propus în acel sinod întemeierea sau unde sînt înmulțirea grânarelor bisericești — ca unica mîntuire — și până acuma cale iertată — a existenței noa-

stre viitoare. Propunerea s'a primit cu unanimitate din partea conferenței. Vrednicul nostru preot în 7 Noemvrie, în ziua Sfântului Dumitru, după sfânta liturgie în biserică ne-a publicat lucrările părinților tractuali, și îndeosebi hotărîrea pentru înmulțirea grânarelor — cari noi și până aci le-am avut — rugându-ne a da fiecare de voe bună după starea materială, și îndemnându-ne să dăm cu inimă bună din roada anului acestuia spunēdu-ne, că după eșitul din biserică cu ajutorul curatorimei d-sa va umbla cu carul d-sale, ce a și făcut, dela casă la casă.

După prânz cam pe la 11 ore am eșit din curtea parochială cu carul, în care d-sa a pus ântăiu din ce i-a dat D-zeu. Am luat cu noi două merțe și mai mulți saci și așa am pornit prin sat. Să mă crezi, dle redactor, că poporul nostru atît a fost de însuflețit după cele descoperite în sfânta biserică de preotul nostru, cît în rare locuri a fost de lipsă să ne băgăm prin ogrăzi, ci ne așteptau pe la porți cu obolurile lor după stare, care cu 5, 4, 3, 2, 1 și jumătate merță mare de cucuruz cu ciucălăul, vėduve sărace cu ciurul ne eșiau înainte, așa cît rezultatul zilei a fost adunarea alor 95 merțe mari cucuruz cu ciucălăul.

În 11 Noemvrie am continuat colectarea mai departe tot în frunte cu dl preot. Pe dăruitori, după darul dat, în 12 Noemvrie în sfânta biserică la capetul sfintei liturgii i-a cetit cu numele din »Cartea de aur« în care acum au fost induși. În 13 și 14 Noemvrie am umblat partea comunei mai împrăștiată.

După osteneala de patru zile, dacă ne-am tras seama am aflat un rezultat de 312 (trei sute douăsprezece) merțe mari de cucuruz cu ciucălăul și 2 fl. 40 cr. v. a. bani. Mulți dintre poporeni cu prilejul umblărei prin comună n'au fost pe acasă; nădăjduim însă, că și aceia își vor aduce ce se vor îndura la localul magazinului.

Acesta e în pripă rezultatul hotărîrei sinodului tractual ținut în *Valasut*. De altcum noi *Borșenii* nu sîntem străini — ne-am dedat la jertfe — avēnd de 40 ani încoace tot preoți conducători buni și conștiențioși de chemarea înaltă a preoției.

Cu astfel de colecte ne-am zidit în anul acesta o biserică de peatră pompoasă lîngă drumul țerei, la care, deși încă e numai sub acoperiș, privesc cu uimire toți drumarii. Din venitul grănarului plătim pe al doilea învățător, și totuși nu încetăm cu adunarea și sporirea magazinului. Dar' la un atare lucru trebuie zel, simț de jertfă și conștiențiositate; unde se unesc acestea toate la oaltă, cu poporul nostru poți merge departe.

Ba mărturisesc, ca curator primar și ca poporean, că s'a declarat poporul nostru în public, că până trăește acest rînd de oameni în toată toamna vor face ce au făcut în anul acesta, numai să-și țină D-zeu pe conducătorul care-l avem în mijlocul nostru.

Aflu de bine a publica și numele curatorilor cari ne-au fost într'ajutor la adunarea brucatelor, cari sînt:

George Cotirlă, curator primar; Alesandru Bochiș, curator secundar; Vasile Mărginean, Ioan Bodocan, Zaharie Mălai, Arsinte Bochiș, Dumitru Giurgiu, Ioan Bochiș a Mitruului, Alecsă Sotelecan, Ioan Boroș lui Gavrilă, Petru Cotirlă, Ioan Gaciu, toți curatori; Teodor Bochiș lui Găvrilă și Ioan Ciceu, ca ajutători.

Nu din fală dorim a le aduce acestea înaintea lumii române, ci ca toți preoții români să facă asemenea, și atunci ne vor fi asigurate de ori-ce primejdie bisericile, școalele, viitorul preoției și a învățătorilor. Doamne ajută!

George Cotirlă,
curator primar.

Sfințire de biserică.

Ibașfalău, 20 Noemvrie c.

Ziua de 5 Noemvrie st. n. a. c. a fost o zi de sărbătoare și de mare bucurie sufletească, pentru-că în acea zi s'a făcut sfințirea bisericii noastre române gr-cat.

Pentru zidirea noiei biserici alergat-au și jertfit-au poporeni și fruntași de aci în timp de 6 luni, peste 6000 fl., ca se poată vedea cât mai curând isprăvită casa lui D-zeu.

Poporul de aci deși puțin la număr și mestecat cu deosebite confesiuni și neamuri, au făcut tot ce le-au stat în putere, ca se poată face plăcut locaș lui D-zeu.

Sfințirea bisericii s'a făcut prin protopopul Stefan Câmpian, ca încredințat metropolitan.

La această înălțătoare sărbătoare a luat parte un public numeros din loc și jur și mulți inteligenți străini, — protopopul și parochul armean și parochul rom.-catolic, canonicii din Blaj: Dr. Vasile Hossu, Dr. V. Szmigelski, profesorii N. Ionașiu, A. Papiu, Ioan F. Negruțiu și A. C. Domșa, apoi preoții tractuali: Nicolau și Ioan Roman, Ioan Isip, Maior, Nobili, Borza, Vamoș și Seceta, capit. Șoldea, profesorul Szmigelski și alți inteligenți din loc. Sfânta liturhie a fost slujită de Dr. Szmigelski cu asistența alor 10 preoți și 2 diaconi.

Cântările s'au îndeplinit prin d-nii profesori N. Ionașiu și Papiu.

Predica ocațională sărbătorească a ținut-o dl Dr. V. Hossu, care a început cu cuvintele: »Cât de mărite sunt locașurile Tale Doamne al puterilor«. Ea a fost atât de frumoasă și petrunzătoare și potrivită acestei sărbări, având tema dragostea și alipirea ce trebuie să o avem toți către maica biserică, încât mulți din poporeni au lăcrămat; vorbitorul a lăudat pe poporeni acestei parochii pentru jertfele aduse și pentru stăruința de au putut în un timp de 6 luni a face un așa locaș sfânt potrivit timpului și împrejurărilor de azi, și a îndemnat poporul ca totdeauna să fie cu recunoștință către parochul și păstorul lor sufletește, care 'i-a povățuit spre cele bune.

După eșirea din biserică preoțimea a fost chemată la masa dlui protopop Câmpian, care a ținut cea dintâiu vorbire pentru I. P. S. dl Metropolit, căruia 'i-s'a trimis și o telegramă omagială, iscălită de toți cei de față.

Nu pot trece cu vederea de a nu pomeni pe marinimoșii donatori, cari

au dat daruri însemnate întru mărirea lui D-zeu pentru înfrumșetarea acestei biserici, și anume:

Dl protopop de aci și doamna au dăruit 2 icoane și alte lucruri frumoase în preț de 100 fl. Dl Dr. Emil F. Negruțiu un grilaj și porți de fer lungi de 24 metri, cu cari s'a închis biserică către stradă. Dl profesor Szmigelski a dăruit 2 icoane foarte frumoase și artistic făcute de chiar mâna dînsului, cari împodobesc iconostasul bisericii, în preț de 100 fl. Doamna Elena Șoldea o cruce mare aurită deasupra iconostasului. D-șoara Clementina Câmpian 2 prapori frumoși. D-șoarele Susana Câmpian și Silvia F. Negruțiu 2 aere de mătăsuă vînetă. Dl Dr. Iszekutz Victor cărămidă în preț de 36 fl. Dl Szenkovics Lajos, cărămidă și țiglă în preț de 34 fl. Dl Szenkovics György cărămidă în preț de 14 fl. Dl P. Ilieșu, leg. de cărți: un album frumos în preț de 10 fl. Nicolau Gabor 2 sfeșnice în preț de 20 fl. Vasile Budean un postav roșu înaintea altarului în preț de 7 fl. și Vasile Oprea 2 icoane la iconostas.

Toți acești marinimoși d-ni, d-ne, d-șoare și poporeni, cari din inimă curat românească au făcut aceste daruri, primească și pe această cale mulțumitele noastre cele mai călduroase cu cuvintele: »Scrie Doamne în cartea vieții vecinice pe toți cari au făcut bine bisericii noastre«. De bunul D-zeu, ca pilda bunilor credincioși din Ibașfalău să afle mulți imitatori.

i. s.

Mai mult interes!

Mai mult interes ar trebui să aibă în unele locuri fruntașii poporului nostru despre afacerile lui cele mai arzătoare, cari sînt biserică și școală!

Ca să strigăm așa, ne îndreptățesc mai multe știri ce ne vin de pe la corespondenți de-ai noștri din provincă. Între altele, vom face un estras dintr'o lungă scrisoare ce o primim din Văliug (Bănat).

Eată cuprinsul acelei scrisori:

Comuna Văliug e cam de 450 de numere (familii), din cari jumătate sînt Români și jumătate Nemți. Toți sînt lucrători în pădure; unii fac stînjini de lemne, alții fac cărbuni, alții duc cu cărele lemne ori cărbuni la Recița și numai o parte mică au zănaturi (măiestrii).

Nemții din Văliug, ca oameni bine disciplinați, cînd e o alegere de primar ori altă alegere, toți sînt de față cu preotul și cu învățătorul în frunte, și dreg lucrul ca să ese isprava, după-cum vreau ei. Românii, săracii, nu pot învinge nici-odată ori-cît se trudesce, fiind lăsați singuri în știrea Domnului, că învățătorul și preotul lor numai după alegere întreabă ce se s'a hotărît, dar ei nu-și ducnasul la sfat. Așa, vezi-bine e rău. Dar' ei ne răspund, că nu se pot urî cu Nemții. Ei bine, nimenea nu zice ca ei să se urască cu cineva, dar' au datorie să apere dreptul poporului, de pe ale cărui spate trăesc!

Nemții, ca oameni cuminte, vîzînd că un învățător e prea puțin pentru copiii cei mulți, au deschis încă în anul 1880 clasa a II-a. Românii vîzînd că rămîn înapoia Nemților, s'au hotărît și ei prin anul 1897 să deschidă clasa a II-a. Dar' cine ar crede? Chiar învățătorul Vasile Mărășescu spune în gura mare, că mai trece multă apă pe Berzova până s'a deschide a doua clasă în Văliug, dar' cît stă el — ba!

Ne mai scrie, că bolnăvindu-se preotul Bălănescu, a mulțumit de parochie

și au căpătat un nou preot, pe dl Petru Popescu din Recița, pe care 'l-au primit cu mare bucurie, crezînd că acesta le-a deschide clasa a II-a. Dar' și acesta nu are nici o grije. Își vede de alte afaceri, de repararea cuartirului, pentru care preliminează 500 fl. și grija școalei nu o are. Ba, ce-i mai mult, dă repararea din mână liberă, fără licitare, la niște măiestri, Români și Nemți, pe cînd prin licitare 'l-ar fi luat numai Români, cu jumătate prețul și tot ar fi avut lucrătorul până în 2 fl. 50 cr. pe zi. — Așa ne scrie corespondentul nostru de acolo, un țeran cînstit și cu tragere de inimă.

Și fiind lucrul așa, datori sîntem a striga: Mai mult interes, fruntași ai poporului!

Din pildele altora.

Hotărîri îndrăznețe cehe.

Cehii din Bohemia (în Austria) pot fi cu drept cuvînt arătați ca o pildă strălucită de luptători naționali în zilele noastre. Numai de cea din urmă armă a popoarelor asuprite, de revoluțiune, nu află timpul potrivit a se atinge, dar' până la pragul revoluțiunei merg în fiecare an măcar odată! Praga (orașul de frunte al Bohemiei) și celelalte orașe cehe, în fiecare an sînt teatrul unor demonstrațiuni naționale cutremurătoare, și bieții Nemți și Jidovi așezați în aceste orașe, numai ei ar ști spune de câte-ori li-s'a făcut inima purece de frică, că tumultul de pe strade n'o să-i lase numai cu ferestrele sparte, ci și cu — capetele!

Acum că guvernul nou austriac a retras ordinațiunile date de înaintașul seu, care puneau în Bohemia limba cehă pe un picior deopotrivă cu cea nemțească, — ni-s'a dat să vedem earăși o hotărîre a unei adunări cehe, care e îndrăzneată chiar, de bărbătească.

S'a ținut o mare adunare de popor ceh în Boemia, care 'și-a arătat nemulțumirea sa față de purtarea guvernului cu ei, aducînd o hotărîre, care zice, că dela Anul-Nou încolo, poporul ceh este provocat, spre binele seu și al luptei sale naționale, *să se pue față de viața de stat, în așa zisa »împotrivire pasivă«*, adică împotrivire prin aceea, că nu vrea să-i mai slujească întru nimic, nu ia arma asupra statului, dar' nici vre-un ajutor în lipsele sale nu-i mai dă, de aceea toți Cehii sînt provocați: *a nu mai primi dela Anul-Nou nici unul a fi primar în sat, nici jurat, nici esecutor, nici alt slujbaș de care are lipsă statul*, ca statul să nu mai aibă prin cine da porunci poporului, și nici a mai căpăta nimic dela el. Nimeni să nu-și mai plătească darea, nimeni să nu primească vre-o provocare dela miliție, și chiar la slujbă în armată, să nu mai voiască să plece. Nefiind primari, nici notari, nici jurați, cine să-i adune?

Și asta așa să fie, cîtă vreme guvernul vienez nu va tocmî ce a stricat, și nu va da deplin drept limbei cehe în țeara cehică Boemia, după-cum 'i-se cuvine ca fiind limba poporului stăpîn pe țeară (cam în felul cum sîntem noi de mulți Români în Ardeal față de străini).

Cînd vom ajunge și noi Românii ardeleni, să ne avîntăm la hotărîri atît de bărbătești?

PARTEA ECONOMICĂ.

Îngrășatul vitelor.

Timpul cel frumos și călduros al verei ne-a părăsit pe încetul și astfel am ajuns în timpul mai rece al toamnei. Cu trecerea verei, trece și lucrul cel mult al economului, așa, că toamna și iarna se poate ocupa mai cu de-adinsul și cu alte ramuri economice laterale din jurul casei sale. Unul dintre aceste ramuri prețioase, este fără îndoială și îngrășatul vitelor.

Sunt mulți economi, cari strâng în jurul caselor lor o grămadă de nutreț bun și ales, și în loc ca să-l prefacă într-o marfă mai bună și mai căutată de vânzare, cum este de pildă și îngrășatul vitelor, o lapedă acum pe toamnă sau mai târziu, pe mai nimic, ear' dacă au o vită de vânzare, o duc la târg, de cele mai multe-ori mai moartă de slabă.

În timpul de astăzi, când chiar și meseriașii și neguțătorii cearcă fel și fel de mijloace, pentru a da o înfătoșare cât mai atrăgătoare marfei lor, pentru ce se nu facă aceasta și economul, când astăzi pe cele mai multe locuri are la îndemână cel mai ales și mai bun nutreț, precum e luțerna, trifoiul, napii, cartofii, ș. a., cu ajutorul cărora se pot îngrășa vitele în timpul cel mai scurt.

Îngrășatul vitelor trebuie să se facă cât mai curând, de oare-ce prin îngrășatul îndelungat, pe lângă aceea că economul pierde mai mult timp, cheltuește și nutreț mai mult, care în cele din urmă totuși îl costă și pe el ceva.

La îngrășatul vitelor lucrul de căpetenie este alegerea acelora, de oare-ce cu totul altcum trebuie îngrășiți de pildă doi boi sau vaci bătrâne și cu totul altcum cele mai tinere. Afară de aceasta cine se apucă de îngrășatul unor vite, trebuie să le cunoască și natura lor și anume, că oare succede-va îngrășatul pe deplin, sau numai de jumătate, de oare-ce sunt unele vite mai corcie, sau cu oare-care boală în lăuntru, pe cari se le bagi în coșul cu bucatele, cum e vorba, și tot nu se îngrăse cum se cade.

Cele mai bune vite de îngrășat sunt cele târcate sau pinzgau, cum se mai numesc. Acestea pe lângă aceea, că se îngrăse foarte ușor și curând, mai au și acea însușire deosebită, că grămădesc foarte multă carne în corpul lor, ca și când ai pune cu lopata pe ele, cum se zice, pe când cele albe se desvoaltă mai mult în sêu. Și fiindcă carnea de vită este de două-ori mai scumpă ca sêul, este prea firesc, ca și vitele acelea să fie de două-ori mai scumpe ca cele albe. De aci urmează, că măcelarii caută în târguri mai bucurous vitele cele roșii, decât pe cele albe și pe acelea le și plătesc mai de două-ori așa de scumpe, ca pe cele albe. Nu de puțină însemnătate este și aceea împrejurare, ca pentru îngrășat să se aleagă vitele cele mai mănăcioase sau porcoase, cari mănâncă într-una și după-ce au început a se îngrășa.

Unii economi sunt de părere, că vitele puse pe îngrășat să nu se mai miște din grajd, nici măcar până la apă, de oare-ce atunci le scade carnea de pe ele; alții din contră susțin, că și vi-

tele grase pot să facă mișcări nu numai până la apă, ci ici-colea la poveri mai ușoare chiar și cu carul. Desele încercări au dovedit, că procedura celor din urmă este mai bună, de oare-ce prin mișcările mai ușoare, carnea vitelor se îndeasă și întărește mai bine pe trup, ba după acele mișcări și ele capătă o poftă mai bună de mâncare. Aceasta se poate constata de altcum și la porcii îngrășiți pe afară și la cei din cotețe; cei dintâi sunt mai grei și mai îndeșiți, pe când cei îngrășiți în cotețe sunt mai afânați și mai pufăioși. De sigur pentru-că aceia fac mai multe mișcări prin curte în aerul liber și curat.

Cu deosebită băgare de seamă trebuie să fie economul când îngrăse vite, — la adăpat. A da vitelor grase apă rece, nu numai că nu e folositor, dar' poate deveni pentru ele chiar stricacios, căpătând răceli la rânză, friguri, cufureală sau alte boale interne. De aceea se îngrăse așa de bine și ușor vitele de pe la mașinile de spirtuoase, fiindcă în loc de apă capătă tot lături, cari pe lângă sete le mai ține și de foame.

Nu de puțină însemnătate pentru vitele puse pe îngrășat, este și sarea, care le face nutrețul mai plăcut și mai ușor de mistuit. Sarea se poate da vitelor în zdroburi mai mari ca să lingă, când au poftă de ea, sau în tărițe sau făină, sau că se poate face din ea apă sărată, cu care se stropește nutrețul, ce li-se dă de mâncare.

În economiile mai mari, unde pe fiecare an se îngrăse un număr oarecare de vite mai bătrâne, la îngrășatul acelora în grajd se purcede în modul următor: Se iau de pildă doi boi mari de 1000 kilograme greutate, cărora apoi trebuie să li-se dea în periodul întâiu, pe fiecare zi câte 10 kilograme trifoiu, măzêriche, luțernă, napi de nutreț sau otavă, 2 kilograme fân, 2 kilograme ovês cu măzêriche, 4 kilograme cucuruz sau făină cu sare măruntă, 2 kilograme turtă de rapiță și 2 kilograme pleavă de grâu opărită și presărată cu făină. Acest nutremânt trebuie să li-se dea neîntrerupt în timp de 5—6 săptămâni, pe fiecare zi de câte 3—4-ori. Nutrirea aceasta, după-cum am zis, se numește primul period de îngrășat al vitelor.

În periodul al doilea se poate face apoi următoarea împărțire: 10 kilograme măzêriche, napi de nutreț sau otavă, 5 kilograme trifoiu, luțernă sau cucuruz verde uscat, 3 kilograme ovês, 5 kilograme orz, 5 kilograme cucuruz cu grăunțul sau făină, 5 kilograme turtă de rapiță. Acest nutreț trebuie dat deasemenea timp de 5—6 săptămâni.

În periodul al treilea se poate face următoarea împărțire: 12 kilograme fân bun, otavă sau napi de nutreț, 5 kilograme trifoiu sau măzêriche, 6 kilograme orz, 5 kilograme cucuruz cu grăunțul sau făină, 3 kilograme turtă de rapiță. Acest nutremânt trebuie să li-se dea deasemenea timp de 5—6 săptămâni.

La nutrirea se începe totdeauna cu nutrețurile cele de fân și otavă și se isprăvește cu cele din grăunțe. De cele mai multe-ori vitele mănăcioase sunt

destul de grase și după al doilea period, așa încât se pot vinde cu preț bun.

În sfârșit trebuie să mai însemnăm și aceea, că vitele puse pe îngrășat trebuie să se împărțăsească de o curățenie, țesălat, spălat și așternut corăspunzător, căci dimpotrivă si cel mai bun și ales nutremânt puțin le ajută.

Ioan Georgescu.

Despre măiestrii.

II.

Nu mai începe nici o îndoială, că avem de a ne mișca mai altcum, nu tot ca până acum; avem să căutăm urmașilor nostri mod de susținere, avem să le dăm mijlocul cu care se poată trăi. Că e prea dureros să vedem copii mulți și hrană puțină, dar' e și mai dureros când vedem copii mulți și hrană nici de leac.

Mulți din oamenii nostri au rămas, sau din vina lor, sau din vitrejiile timpurilor, cu puțin pământ, ear' copii — dela D-zeu sfântul — au destui... Bine, fac bieții de ei ce fac și-i cresc până-i scot din penele cele rele, apoi îi dau ca sluguțe, ca argați, pe la unii și pe la alții, unde mănă și pâne și mai învață și ceva rînduială, dar' de multe-ori mănă mai multă bătaie și învață mai multe rele, umblând pe cel câmp cu ortaci rîi și stricați. Rogu-vă, să cutetăm, ce se alege cu timpul din astfel de copii? În cazul cel mai bun se aleg din ei slugi harnice, ear' dacă cresc mari de se leagă de lume, devin zileri, cari trăesc din lucrul mânilor, muncind în brazdă străină. Și apoi, în brazdă străină muncesc ei de primăvara până toamna, în zilele bune de lucru, dar' iarna și în zile ploioase rar capătă ceva de lucru, deci rar au ceva câștig. Astfel fiind lucrul, harnic să fie zilerul și cruțător, de poate agonisi pentru fiecare zi câte un bruş de mămăligă, mai ales după-ce îl umplu odată copiii. Dar' am zis, că numai în cazul cel mai bun se aleg din copii săraci, cari de micuți au fost trimiși în slugit, astfel de oameni; de regulă es din ei oameni și mai slabi, și cu mai puțină ispravă. Că învață de mici fumatul și beutul de vinars; fumatul îl învață umblând pe câmp dela copii mai mari, ear' beutul de vinars îl învață dela stăpâni. Că azi nu-i ca odată, se muncească oamenii nostri fără vinars și fără tăbac. Ear' stăpânul, aducând în casă vinars pentru el și pentru lucrători, de nu dă și la slugă, acela umple satul de vorbe că-i trage mănecarea. Deci stăpânul, decât să-i audă imputări, mai bine dă și sluguței câte un păhărel, că dă și la copiii lui, să nu descrească. Așa se învață a fuma tutun și a bea vinars, ear' dacă trece anul își caută alt stăpân și stăpânul alt slugă; fiecare crede c'a da de ceva mai bun.

Și trec ani, și copilul e om, dar' nu om de muncă și de agonisit, ci un om stricat, fumător și beutor. Mulți din copii îndată-ce trec de 14—15 ani nu-i mai bagă nimeni slugi, că au luat năravul de a fura pe ce pot pune mâna, numai să aibă tutun și vinars. Încuibat odată și acest nărav în ei, atunci sunt perduți. Slugii nu-i bagă nimeni, că

le-a eșit veste slabă, la lucru nu-i duce nimeni, că ori nu știu, ori și cât biată ar ști, nu pot, sînt slăbiți de tutunul și de vinarsul cu care s'au obișnuit din prea frageda tinerețe. Deci sînt ființele cele mai nefericite din lume. Lucru nu capătă, gura cere de mâncare, deci trebuie să fure, Și fură azi, și fură mâine, până-l prind. Atunci băta, temnițe, și vai de capul lor.

Dar' care părinte ar fi atât de împetrit, cât să se uite cu ochii cum gendarmii bat și-i batjocoresc copilul fără să-i poată ajuta, fără să-l poată scăpa? Și, de a ajuns odată pe mîna lor, nu-l mai pot scăpa. Deci se vaietă, se bat cu pumnii peste cap, își blastemă cîșul în care s'au născut, și toate, chiar toate înzădar. Atunci dar' ce-i de făcut?

Ce-i de făcut? Să asigurăm copiii pîne cinstită, să le asigurăm mod de existență, să le asigurăm mijloace de

Și cum s'au așezat pe la orașe, au prins a da semne de viață. Au înfrumșetă biserici și scoale și și-au făcut și pe seama lor și a familiei lor case potrivite, după-cum se cere la orașe. O astfel de casă este și ceea-ce o arătăm în ilustrația de azi; este a dlui avocat din Bistrița Dr. Demetriu Ciuta, care numai de curînd a gătat-o. E un palat de toată frumșeta și palat românesc.

HIGIENĂ

Grijiți bine copiii!

Întărirea copilului.

Întărirea copilului se face, când e de 10 luni și are 4—6 dinți, și când este deplin sănătos. Se face întărirea dela această vreme, pentru-că laptele mamei (ori a doicei), dela 10 luni încolo nu mai e așa nutritor cum trebuie; cu cât copilul crește și se poate hrăni cu alte mîncări, laptele îi e tot mai puțin

dintr'una stomachul cu alte mîncări mai grele ca laptele mamei sale.

Când copilul suferă de diaree (ii merge foalele), întărirea lui trebuie amînată până se însănătoșează.

De cumva copilul s'a bolnăvit de diaree în urma întărirei, atunci nu trebuie lăsat lucrul așa, ci chemat doctor, căci boala asta în vremea aceasta îi poate primejdi viața.

Dacă boala s'a tot mărit și copilul a slăbit și-i vedem primejduită chiar viața, e mai bine să-l punem de nou să sugă. Dacă mamei i-s'a tras laptele să-l luăm doică potrivită. Altfel scapă greu.

SFATURI.

Nutrirea animalelor ostenite.

Precum omul, când e ostenit și flămînd, nu se prea poate nutri cum se

O CASĂ ROMÂNEASCĂ ÎN BISTRIȚA.

traiu, să nu-i lăsăm în lume goli și flămînzii și cu mîinile și cu picioarele legate, de n'au încătrău se mișca. Că legat de mîini și de picioare este omul care nu-i în stare să-și câștige mijloacele de traiu. Să-i învățăm măiestrii, că măiestria-i plug de aur. **I. P. R.**

O casă românească în Bistrița.

— Vezi ilustrația. —

Data ni-a fost nouă Românilor a trăi mai numai pe la sate, că dela orașe în veacurile trecute eram alungați cu pricină și fără pricină. Până pe la 1848 domni de ai noștri aveam puțini, meșteșugari asemenea puțini, așa că la orașe puține semne de viață românească era. Dar' lucrurile s'au schimbat deodată cu ștergerea iobăgiei. Românii au început a învăța carte și a se așeza pe la orașe ca doctori și адвоаți, ca ofiцeri în armată ori ca amplotiați, ba și ca meseriași icf-colea.

multumitor. Lăptare mai îndelungată ca 10—12 luni, se îngăduie numai copilului slăbuț ori bolnăvicios.

Se poate face și mai de timpurî, dacă la mamă (ori doică) întrevine vre-o boală.

Nu e bine a face întărirea vara, căci atunci copiii sînt prea aplicați spre diaree (scurgere de foale). Mai bine a-i întărca toamna și primăvara.

Întărirea se nu se facă încetînd așa dintr'una a-i mai da să sugă, dacă până aci sugea regulat, ci să i-se de tot mai rar și mai rar, până se perde de sine, își uită de sine copilul de supt, hrînindu-se cu alte celea. Acest fel de întărca e bun și pentru mamă și pentru copil. Mama întărînd în acest fel, nu capătă dureri și umflări la piept, că-i înceată și i-se trage pe rînd laptele, și nici copilului nu i-se îngreună

cade, ear' dacă se și nutrește, mîncarea de regulă i-se pune greu și-l apasă ca un bolovan la rînză, întocmai așa se întemplă și cu animalele ostenite și flămînde. Ele încă fiind din firea lor lacome, înghit nutrețul tot noduri și astfel sau se pot îneca, sau se pot umfla de acela, ear' dacă cumva nutrețul constă din grăunțe, acestea se înghit așa întregi nezdrobite, încât după aceea se pot afla și prin balegi.

Drept aceea animalele obosite de lucru, trebuie lăstate să răsufle puțin și numai după aceea să se nutrească. Nutrețul cel mai potrivit în asemenea cazuri este fînul bun, după care pot urma și alte nutrețuri mai mîrunte.

Aerul răsufat.

Profesorul parisiан, Brovn-Seguard, a constatat, că aerul răsufat odată, este

un adevărat venin, care are o înfrigurată nespuse de stricăcioasă mai ales asupra plumănilor. De aici urmează, că în odăile nearisate este nespuse de greu a sta timp mai îndelungat. Esența veninului aerului răsuflat provine din părțile din lăuntru ale omului și tot cu aceasta (răsuflarea) stă în legătură și oftica (tuberculoasă).

Țăranii noștri stau iarna întreagă cu ferestrele și ușile caselor închise, pe cari nu le-ar deschide pentru o lume întreagă. De aci provine, că mai ales iarna fețele lor sunt palide și sfirșite. Ar fi deci tare de dorit, ca să se obișnuiască odată și țăranul nostru a-și aerisi și peste iarnă casa în folosul lui și al copiilor sei.

Curațirea vaselor de pleu

Vasele de pleu (blech, tinichea) folosite des și necurățite cum se cade, dela un timp încolo încep a se înegri. Pentru-ca asemenea vase să-și poată căpăta ear' lucirea avută, se ung mai întâiu cu oleu amestecat cu cenușă, apoi se freacă cu un postav de lână, până-când earăși se fac ca noue.

Știri economice

Lățirea filoxerei. Mai de nou s'a constatat ivirea filoxerei în viile următoarelor comune din părțile noastre: Gârbova și Vaidasig (comitatul Turda-Arieș), Măteiu, Lacu, Sucutard, Fizeș, Santioana și Sic (comitatul Solnoc-Dobâca), S.-Mărtin (Korod) și Bobohalma (comitatul Târnavei-mici) și Dumitrea (comitatul Albei-inferioare). Viile acestor comune au fost puse sub carantină.

Roadă viilor în Basarabia, fiind foarte slabă, un mare număr de negustori de vinuri din Basarabia au mers în România, ca să facă cumpărături însemnate de vinuri la viile române.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Dlui G. M. în P. Comasarea pădurei nu se poate așa ușor. Ar trebui să vă supuneți unei proceduri foarte complicate și mult costisitoare. Trebuie constatat întâiu pe cale legală, cari locuitori din comună au drept de proprietate asupra pădurei și lucrul acesta se face foarte încet și cu multe spese. Prin aceea, că pădurea e administrată din partea organelor guvernului, nu perdeți dreptul de proprietate. Deocamdată nu. Dar' că ce va face statul mai târziu, — cine poate să știe?

Păducei din sămânță vei ave de bună-seamă dacă vei culege însuți fructele lor de pe câmp și le vei sămăna în stratul bine lucrat, și abia de un deget de afund, apoi le vei acoperi ușor cu pământ și peste el puțin gunoiu. Acum e timpul cel mai potrivit. Dar' fructele păducelor se sămăna întregi, atunci răsar mai sigur. Altcum se știm că prunii, alunii, nucii, măceșii ș. a. pomii cu simburii nucuroși — tari — răsar foarte cu greu, numai la 2 ani. Sămănați *însă pe gunoiu*, răsar în primăvară, de-i sămeni în astă-toamnă. Fă-le deci pat cald din toamnă, îi sămăna și acopere ușor, peste strat pune puține paie și colo la primăvară când vei lua paiele, vei vedea plântuțele răsărind. Acolo apoi — cultivate bine la vară — pe de acum într'un an le vei pute pune unde vei voi.

ȘCOALA ROMANA.

Adunarea învăț. din Bocșa.

Conform invitațiilor trimise fiecărui învățător, adunarea despărțământului Bocșei s'a ținut Joi, la 28 Octomvrie st. v. în Bocșa-montană, fiind prezenți aproape mai toți învățătorii din tract, precum și membrii fondatori, prea on. domn *Maxim Popoviciu*, protopresbiter și dl *Ioan Budintan*, avocat, ear' dl *Iosif Birta*, preot, ca membru ajutător.

Cu bucurie mai notăm și prezența dlor preoți Const. Păușan, din Ocna-de-fer și C. Zuiac, din Vasiova. — Adunării au premers prelegerile practice, din diferite obiecte de învățământ, ținute de dl învățător Ioan Marcu, președintele acestui despărțământ.

După terminarea acestora, toți cei prezenți, în frunte cu tinerimea școlară, merg la sfânta biserică, unde se celebrăază parastasul pentru în Domnul adormitul, președinte al Reuniunii, *Ioan Ionaș*, prin prea on. domn protopresbiter, cu asistența preoților prezenți, cu toată pompa cuvenită.

Cu finea parastasului, participanții se întrunesc din nou în localitățile școlăi, unde președintele, prin o cuvântare potrivită deschide adunarea, salutând de bunăvenire pe cei prezenți. Mai apoi, o vorbire lungă consacră memoriei decedatului președinte, schițându-i biografia și activitatea pe terenul bisericesc-școlar și național, accentuând cu deosebire, că diecesa Caransebeșului a pierdut pe un valoros bărbat, devotat bisericei, școlăi și neamului, ear' învățătorii pe adevăratul lor binevoitor.

Adunarea prin sculare, mai apoi la propunerea președintelui printr'o telegramă de condolență văduvei, își exprimă simțămintele sale de recunoștință și condolență.

Tot președintele propune, ear' adunarea în semn de stimă și recunoștință decide cu concursul întregii Reuniuni, adevă al tuturor despărțământelor, ridicarea unui *modest monument la mormântul decedatului președinte Ioan Ionaș*. Spre acest scop se și subscriu la moment din partea celor prezenți 38 fl. Acest decis se va subșterne comitetului centrul spre aprobare.

Se propune apoi prin scrisul, ca din incidentul întrunirii învățătorilor în orașul Timișoara, în cauza convictului pentru fiii de învățători, care — din întâmplare — coincide cu adunarea prezentă, adunarea să trimită următoarea telegramă: »Învățătorii din tractul Bocșei, întruniți în adunarea despărțământului, regretă a nu pute participa. Vă salută dorindu-vă tot succesul!« Se primește.

E în faptă regretabil, ca la astfel de ocazii obvin totdeauna împrejurări, cari ne împiedică a ne face datorința, deși din inimă am fi dorit să fim de față, despre ce d-nii convocatori trebuiau să țină cont.

Urmează apoi la ordinea zilei: Critica asupra prelegerilor, cari se declară de pe deplin succese.

Luându-se la cunoștință circularul comitetului care normează activitatea despărțământelor pe anul 1899—1900, cu tema indicată în acest circular »Chestiunea esamenelor«, se încredințează o comisiune compusă din membrii: St. Albu, D. Pruneș și Iosif Velcean, spre a o studia și refera la proxima adunare.

Se încassează apoi dela membrii prezenți suma de 26 fl., care cuitându-se de cassarul desp. se espedează cassarului central.

În cauza distribuirii »*Almanachului*« reuniunii, președintele împărtășește, că acela se poate procura dela biroul central, precum și dela oficiul protopopesc, unde s'au depus mai multe exemplare.

Pentru ținerea proximei adunări se desighează Recita-montană, eventual Bocșa-montană.

Urmează reconstituirea despărțământului, reelegându-se întreg biroul de până aci.

Învățătorul din Fizeș, *Simeon Tomescu*, prezentând declarațiunea de membru ordinar, adunarea îl propune comitetului spre primire.

Președintele prezintă apoi scrisoarea învățătorului Iosif Velcean, prin care anunță, că:

»*Almanachul învățătorului român*« a apărut și pe anul acesta școlar, punând la dispoziția învățătorilor mai multe exemplare spre cumpărare.

Adunarea salută continuarea *bu-nului început cu edarea opșorului din chestiune, declarându-l de un op foarte folositor și indispensabil fiecărui învățător*. Ar fi de dorit, ca învățătorii să-și procure acum acest »*Almanach*«, menit a le fi într'un ajutor la multele chestiuni din sfera lor de activitate, căci fără spriginul necesar al învățătorilor nici că vom pute continua editarea și pe viitor, decum să-i reducem prețul.

Și ar fi foarte trist, dacă și acest »*Almanach*«, unica noastră *carte dăscălească*, în lipsă de sprigin va trebui să dispară, deși învățătorii nu numai că simțesc lipsa ei, ci o declară chiar indispensabilă.

Întorcându-mă la adunare notez, că după-ce se aleg 2 membri pentru autenticarea protocolului, președintele declară adunarea de închisă.

Iosif Velcean.

Adunarea învățătorilor din jurul Uioarei.

În 7 l. c. s'a ținut adunarea de toamnă a »Reuniunii învățătorilor rom. gr.-cat. din despărțământul M.-Uioarei«, în comuna *Căptălanul-de-Murș*. Au luat parte aproape toți învățătorii despărțământului.

După serviciul divin celebrat de pr. o. Dr. *Sebastian Radu*, protop. tractului, s'au întrunit în sala școlăi din loc, unde după deschiderea adunării prin o frumoasă și acomodată vorbire prin președintele Reuniunii, s'au pertractat în bună ordine toate punctele amesurat programei. Între altele »Prelegerea practică« de Am. Iuoraș și »Disertațiunea« de Val. Șandru au fost bine lucrate, votându-li-se și mulțumită protocolară.

Pr. on. domn protopop a spriginit adunarea atât moralmente prin înțelepte îndrumări, cât și materialmente, donând mai multe opuri foarte frumoase bibliotecei.

Mai mulți preoți au fost de față, cari toți, în frunte cu dl protopop s'au făcut și membri ajutători, solvind câte 1 fl. anume: Militon Buzdugan, preot în Căptălanul-de-M., Vincentiu Nemeș, preot în Samartinul-sărat, Filip Șandru, preot în Copandul-de-Murș, Ioan Baci, preot în Noșlac.

La exemplul d-lor, și din iubire și interes față de școală au mai contribuit următorii:

Constantin Ungurean, Nicolau Stoica, Biro Lajos, not. cerc. Botezan Iosif, Istrate Vasiliu, Stoica Augustin, Popa Gligor, Mesaroș Ioachim, Hărăstașan Ioan, Bian Romul, Haiduc Simion, Pușcaș Florea, Drăgan Gligor, Hărăstașan Emanuel, Lazar Eronim, Lazar Ilariu, Stoica Andronic, toți locuitori din Căptălan, fiecare câte 50 cr.; ear' Hărăstașan Vasile, econom din Noșlac 50 cr. Suma totală 14 fl.

Vin deci în numele adunării desp. a le aduce viile noastre mulțumiri, pentru aceste nobile fapte, rugându-i să ne stea și mai departe în ajutor.

Valer Șandru.

notar. desp.

Reuniunea »Mariana«

în Bistrița.

După-cum s'a fost anunțat la timpul seu și în »Foaia Pop.«, în zilele de 5 și 6 Noemvrie a. c. s'a ținut în Bistrița adunarea generală a reuniunii »Mariana« cu sediul în Năsăud. Pentru prima-dată dela înființarea sa, a trecut această Reuniune peste marginile vicariatului Rodnei; ținându-și de astă-dată sedința generală în Bistrița.

Și aceasta s'a întâmplat în urma-rea încorporării la această Reuniune și a învățătorilor gr.-cat. din protopopiatul Bistriței și al Budacului.

Peste o sută de învățători din comitat, profesori dela gimnasiul din Năsăud, preoți, advocați și alți cărturari sunt membri ai acestei distinse Reuniuni, dela care mult se poate aștepta întru promovarea învățământului nostru poporal național. O mândrie națională te cuprinde, văzând un număr atât de frumos de muncitori în ogorul deșteptării poporului nostru întruniți într'un mănunchiu, pentru-ca împreună se chibzuiesc, reciproc se lumineze și povățuiesc, asupra călei celei mai bune, mai scurte și mai curând ducătoare la țintă.

Conform programului, în 5 Noemvrie, la orele 8 a. m. membrii Reuniunii în corpore au asistat la serviciul dumnezeesc oficiat în biserica parochială din loc, de protopopul Bistriței dl Silasi, asistat de un preot nou ordonat, care-și făcuse săptămâna de probă în Bistrița.

Mai erau de față și alți 2 preoți din vicariatul Rodnei, membri ai reuniunii »Mariana«.

Cântările în decursul sfintei liturgii au fost executate de corul Reuniunii de cântări din Bistrița și de corul plugarilor din Soimus, sub conducerea magistrului T. Brătescu. Numai laude pot aduce atât coriștilor, cât și conducătorului lor pentru acuratețea și armonia, în care au fost executate cântările în decursul misei.

Sfârșindu-se slujba d-zeească pe la orele 10 și jumătate s'au întrunit membrii Reuniunii și ceilalți oaspeți, în mare parte inteligență din Bistrița în școala confes. gr.-cat. din Bistrița, pentru-ca se asculte prelegerea practică din învățământul intuitiv a dlui învățător Bogdan: »Tractarea mărului«.

Dacă purcedea dl Bogdan în predarea prelegerei sale pe lângă puțin sânge rece, cu mai multă atențiune și într'un mod mai sistematic și cu un ton mai domol, ținând cont și de acustica sălei, se putea zice că prelegerea a fost pe deplin succasă. De altcund dl Bogdan e un învățător tânăr, zelos și rîvnitor de a se perfecționa și ceea-ce acum nu i-a sucses pe deplin, îi va succede în viitor, după-ce va fi făcut mai multă praxă.

Terminându-se prelegerea practică la orele 11 a. m., se esmite din corpul învățătorilor o deputație de trei, care se invite pe președintele reuniunii »Mariana«, pe rev. domn vicar dela Năsăud Dr. Ioan Pop să deschidă sedința.

Mergând cu toții în frumoasa și spațioasa biserică românească din loc, unde sosit și rev. domn vicar și ocupând locul presidial încunjurat de biroul Reuniunii, în prezența numeroșilor membri ai Reuniunii și a unui distins public de domni și doamne din loc, prin o cuvântare măduoasă predată cu mult tact și vervă oratorică declară sedința de deschisă. Se cetește apoi apelul nominal. Se alege comisiunea verificatoare, comisiunea critisitoare, comisiunea pentru înscrierea de membri noi.

Se cetește prin secretarul Reuniunii, dl Grivase, director la școala fundatională din Năsăud, raportul anual despre activitatea Reuniunii »Mariana«. Din raport s'a putut vedea, cum Reuniunea pe zi ce merge dă tot înainte.

Urmează după acestea raportul cassarului prin dl Seni, învățător la școala fundatională din Năsăud. Din acest raport ni-am putut earăși convinge, cum și în cele materiale Reuniunea mereu progresează sub conducerea înțeleaptă a biroului ei, ceea-ce numai spre laudă îi poate servi.

La propunerea biroului și în vederea meritelor câștigate pe terenul învățământului, Reuniunea între sgomotoase urări de »să trăească« proclamă de membri onorari ai sei pe domnii Ioan Papiu, canonic și preposit capitular în Gherla și pe G. Muntean, profesor preparandial în Blaj, ceea-ce prin telegrame trimise li-se face cunoscut.

Urmează apoi în conformitate cu programul zilei cetirea disertațiilor anunțate. Se cetește mai întâiu disertația dlui Chita, învăț. în Bistrița: »Cultura și moralitatea«, care din partea membrilor Reuniunii și a oaspeților de față a fost cu interes ascultată și bine primită.

Cu acestea fiind timpul înaintat sedința se ridică, anunțându-se continuarea ei pe a doua zi, 6 Nov., la 8 ore a. m.

Prânzul.

Pe la orele 1 p. m. ne-am întrunit cu toții la prânzul comun aranjat în sala spațioasă dela »Gewerbe-Verein«, situată pe promenada orașului.

Mese întinse și cu belșug încărcate ne așteptau, pentru-ca după o oboseală mentală de o jumătate de zi se ne restaurăm. O tarafă de lăutari bine aranjată ne-a delectat în decursul prânzului cu cele mai frumoase cântece naționale. Aproape 100 de inși au luat parte la acest prânz comun. Membrii reuniunii »Mariana« în frunte cu președintele ei rev. domn vicar Dr. Ioan Pop, toți advocații români din loc și alți distinși onorațori, cari cu o rară bunăvoință ne-au primit și însoțit în decursul celor două zile petrecute în Bistrița. N'au lipsit nici toastele dela această masă, fiind care de care mai frumoase și mai măduoase.

Singur toastul dlui Todoran, învățător în Monor, prin o întorsătură nepotrivită ne-a făcut puțin sânge rău, lăudând mai mult de cum ar fi trebuit meritele dlui inspector regesc comitatens de școale Csernátory Gyula pentru înaintarea învățământului poporal din comitat, »merite«, cari pe noi de multe-ori ne pun pe gânduri de soartea școalelor noastre confesionale. Sfârșindu-se prânzul către orele 3 p. m., cu toții ne-am fotografiat, ca să putem avea o suveniră dela această frumoasă adunare.

Concertul.

Pe orele 8 seara eram invitați la concertul urmat de joc, ce »Reuniunea română de cântări din Bistrița« îl aranjase întru onoarea și sărbătorirea zilei.

Erau aproape 8 ore când intrai în sala concertului dela hotelul central (orașenesc) din Bistrița. Sala era tixită de public. Dame distinse din Bistrița și domni, măiestri și plugari, ear' ca oaspeți membrii reuniunii »Mariana«. — După orele 8 îndată se începe concertul, executându-se următorul program:

»Cucule cu peană sură«, cuartet, cor mixt de G. Dima. — »Zis-a badea«, sextet, cor mixt de G. Musicescu. — »Spiritul«, cuartet, cor mixt de B. Severin. — »Străinul«, duet, cor mixt de T. Doinescu. — »Brăul popilor«, sextet cu solo, cor mixt de G. Musicescu. — »Copila la Român«, poezie de I. Vulcan, declamată de Maria Rus. — »Nu-i dreptate«, opt voci, cor mixt de G. Dima. — »Vino cu mine«, terțet, cor femeiesc de T. Doinescu. — »Junimea parisiană«, cuartet, cor mixt de G. Adam. — »Îtig călare«, anecdotă de Th. Speranță, predată de T. A. Bogdan, învățător. — »Fântână cu trei izvoare«, cuartet, cor femeiesc de T. Doinescu. — »Bagă Doamne luna n' nor«, sextet cu soli, cor mixt de T. Popovici.

Având în vedere, că corul »Reuniunii române de muzică din Bistrița« e un cor tânăr, compus de present numai din țărani, țărance și măiestri, concertul a reușit peste așteptare de bine. Ceea-ce numai spre laudă le poate fi atât coriștilor, cât și magistrului, dlui T. Brătescu.

O singură observare aș avea de făcut la acest loc și aceea ar fi: Ca dl Brătescu pe viitor piesele compuse de T. Doinescu, cari atât ca compoziții, cât și ca armonie s'au documentat a fi de tot slăbuțe, să le eschidă din repertoirul d-sale și atunci sunt sigur, că concertele ce le va aranja vor reuși și mai bine. — Bine a fost declamată și poezia »Copila de Român«, de I. Vulcan, din partea copilei țărance Maria Rus. Nu puțin haz și ris ni-a cauzat și dl Bogdan, învățător în Bistrița, prin predarea anecdotei de Th. Speranță »Îtig călare«.

Finindu-se concertul către orele 10 s'a început jocul, care a durat până în ziuă.

A doua zi.

A doua zi, 6 Noemvrie, s'a continuat sedința reuniunii »Mariana«, făcându-se rapoartele diverselor comisiuni alese în ziua trecută, cetindu-se mai multe disertațiuni, cari toate au fost bine primite și alegându-se vicepreședintele Reuniunii. Cătră orele 12. a. m. sfârșindu-se sedința și mulțamiți de cele-ce am văzut și isprăvit ne-am depărtat din Bistrița, ducând cu noi o frumoasă suveniră din acest oraș și dela Românii ce locuiesc într'insul. #

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

(Urmare).

Spăimântați de izbânzile Domnului român, și răniți în mândria lor de poporul cel mai temut al Europei în aceste vremi, — Turcii porniră asupra Moldovei două armate mari din două laturi. De astă-dată nu numai 20—40 de mii, ci — 200.000 ostași, ca împotriva unei împărății mari! În număr de 100.000 fură porniți Tătari din mează-noapte, ear' 100.000 Turci dinspre mează-zi. Cele două armate aveau îndrumarea să se împreune și apoi împreună, ca un colos, să se arunce asupra micii oștiri a Domnului român, spre a o spulbera de pe fața pământului, ear' pe el, pe cumplitul Vodă, să-l prindă de viu și să-l ducă la Țarigrad (Constantinopol). »Să mi-l aduceți de viu pe nebunul de tirăie-brău și ventură-țeară«, zicea Sultanul turcesc, »ear' în locu-i să puneți în tron pe Petru-cel-Schiop«.

Ioan-Vodă aflând de grozavele armate pornite spre el ca vântul de mează-noapte și de mează-zi, nu mai rămase la Bender, ci trecând Prutul, își așeză tabăra la hotarele Moldovei, la Huși, care era cel mai potrivit punct de așteptare, putând aci să capete hrană și ajutoare din lăuntrul țerei din Moldova, pe care o avea la spate.

Îngrijat însă și el de mărimea armatei ce veniau potop spre el, Ioan-Vodă nu le așteptă numai cu soldații ce-i avea, ci de aci dela Huși, își trimise acasă în țeară toată infanteria (pedesprimea). Să meargă fiecare în satul seu și în satele lui cunoscute, să ducă poporului frumoasa veste și poveste a biruințelor de până aci a năpraznicului Vodă, și să dea veste că țeara stă în ajunul unei lupte și mai mari, pe care de o vor câștiga de nou, mărirea cerului toată pogori-se-va peste această țeară și ai sei eroi! Cari dar' au inimă pentru gloria țerei, să se însufletească de biruințele avute și să vie cu toții spre a da ajutor celor viitoare!

În vremea asta 600 de Cazaci se plimbau cu luntrile pe Dunăre și pe Nistru și Marea-Neagră, să pândescă sosirea armatei lor dușmane și să ducă veste despre mărirea lor.

Alt rînd de Cazaci fură trimiși în părțile Budjacului, să aprindă și ardă tot și să aducă în tabără tot ce găsesc bun și de folos acolo.

Ear' călăreții moldoveni fură trimiși toți la gurile Dunărei în punctul de unde se da cu socoteală că vor cerca Turcii să treacă în țeară, ca să apere țărmii și să le împedecă trecerea.

Și Ioan-Vodă trimise destule puteri, spre apărarea locului pe unde veniau păgânii, căci fiind locul strîmt și cu întăriri firești, cu puțină armată el putea fi apărât vreme îndelungată. Fiind aceasta o lucrare de căpetenie, Vodă încredință cu îndeplinirea ei pe cel mai apropiat al său, pe părcălabul Ieremia Golia, care așa frumos se purtase în lupta dela Jiliște, și pe care el îl scăpase de lovitură Turcului în acea luptă cu însași mîna sa.

Dar', lucru de necrezut și de înfiorat: acest om crezut credincios, dăruit cu viață și cu vază și cu averi de Domnitorul său, acest om ascundea în inima sa șerpele veninos al vînzărei, și acest om, venit la mijloc ca un trimis al diavolului, fu în stare să vînză pe Domnul și țeara sa pentru 40 pe pungi de galbeni, și prin el să deschise drumul nenorocirilor în șirele armatei viteze a lui Vodă.

Norocul lui Vodă se schimbă, ear' când norocul și schimbă pasul, n'aduc ani ce-aduce cîasull...

Într-o dimineață Ioan-Vodă se trezi cu părcălabul întorcîndu-se dela locul de apărare, spunînd că a sosit acolo prea tîrziu, că Turcii străbătuseră deja prin strîmtoare, dar' îmbunîndu-l cu aceea, că de altfel toți Turcii nu-s mai mulți ca la 30 de mii de oameni fără nici o rînduială (pe când ei erau 100 mii soldați aleși!)

Vom vedea ce a urmat.

Răvașul școalei.

Conducător al școalei de aplicație din Caransebeș a fost denumit din partea Veneratului consistor diecesan de acolo domnul învățător Traian Ionaș.

Mai puțin cu un luptător. În 30 Octomvrie st. v. a. c. a răposat vrednicul învățător Ilie Hamat din Marcoveț, diecesa Caransebeșului; era abia de 20 ani, tîner, zelos, cu bune pregătiri pentru cariera ce și-a fost ales-o. Moartea l-a ajuns în casa părintească, în Petroșnița, unde venise bolnav înainte de aceea cu 3 săptămîni.

Despărțementul Pogăceaua al Reuniunii învățătorilor gr.-catolici din archidieceasă, va ține adunare generală de toamnă în Sângiorgiul-de-Câmpie, la 28 Noemvrie st. n.

Concurs școlare. La postul de învățători dela școalele gr.-cat. din Șura-mică (tractul Sibiiului) și Vad (tractul Făgărașului) este scris concurs cu termin până la 30 Noemvrie st. n.

CRONICĂ.

„Întru amintirea neuitatelor zile petrecute în Seliște“. Dl Iosif Vulcan a trimis direcțiunei școlare din Seliște următoarea scrisoare:

»Onorabilă direcțiune școlară! Întru amintirea neuitatelor zile petrecute la Seliște, cu ocasiunea adunării generale a »Societății pentru fond de teatru român«, și ca un semn de vecinică grațitudine pentru căldura și onoarea cu care am fost impresurați, — vă rog priimiți din partea mea pentru biblioteca școlară un exemplar al revistei mele »Familia« din începutul anului curent, legătuindu-mă a vi-o trimite și de acuma înainte regulat, cât timp Dumnezeu îmi

va da putere să o redactez. Oradea-mare, 3/15 August 1899. Cu profundă stimă: Iosif Vulcan.

Dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ ni-se scrie: Ședința literară a 10-a, ținută Sâmbătă seara, cu tot timpul nefavorabil, a fost bine cercetată. În cuvîntul său de deschidere **presidentul nostru dl Victor Tordășian** a ținut să îndemne pe cei prezenți la folosirea serilor lungi de iarnă cu cetirea de bucăți alese, spre care scop atrage atențiunea asupra bibliotecii Reuniunii, pentru îmbogățirea căreia comitetul aduce jertfe însemnate. De altfel constată cu deplină mulțumire, că conform raportului bibliotecarilor, numărul membrilor, ce se folosesc de bibliotecă, crește în mod însemnat.

Primul între debutanții seratei literare, dl **Victor Grigulea**, culeg.-tipogr., cetește respicat, fluent și de tot corect bucata intitulată »Blagoslovește-l« de **Speranță**, stîrnind mult haz. D-șoara **Elena Mohan** (coristă) a declamat frumos poezia »Ispita« de **G. Coșbuc**. Mult a plăcut dl **Ioan Panfilie**, sodal panto-far, declamînd poezia »Hora opincii« și »Dați-mi vin« de **Gavril Bodnariu**.

Pentru ședința proximală s'au înșinuat cu declamațiuni d-șoara **Evelina Luca**, **Eva Marcu**, **Elena Vintilă** și domnii **George Poponea**, **Dumitru Baltes**, cu cetire și **George Muntean** și **Valer Grindeanu**, cu declamațiuni:

În legătură publicăm numele noilor membri înscrși la Reuniune, și anume: **ajutători** domnii: **Timoteiu Popovici**, profesor de muzică; **Emil Mărginean**, funcț. militar; **Ieronim Preda**, directorul librăriei archidieceșane; **Vicențiu Orășan**, funcț. consist.; **Ioan Rebeca**, practicant la »Albina«; ear' de membri **ordinari**: **George Loloiu**, sodal croitor; **Ioan Sîrbu**, sodal curelar; **Elie Drăgoiu**, sodal măsar; **Nicolae Poplăcean**, sodal ferar; **Vasile Popovici**, sodal lăcătuș și **Vasile Mihălțan**, sodal pantofar.

Un membru.

De sub poala Munților-Apuseni, ni-se scrie cu datul de 16 Noemvrie: Dacă am fost norocoși să scăpăm de potopul prorocului german singur numai cu spaima, astăzi dimineață însă totuși am fost surprinși de un frumos potop... de zăpadă. Aproape toată noaptea trecută a căzut o ninsoare măruntă și deasă, care nu încetă decât azi pe la amiază; un covor întins și alb acopere dealuri și văi, cât vezi cu ochii. Singur pe drumuri s'a mai topit zăpada, încolo totul e îmbrăcat în alb cojoc de iarnă.

Fapte creștinești. **Stefan Nimet** din **Pria** (Selagiu), un biet servitor, din economiile simbriei sale a cumpărat pe seama bisericeii gr.-cat. din **Pria** un ornat bisericesc pentru morți, în preț de 25 fl. Eată repetat casul cu obolul văduvei din Sfânta Scriptură.

Din tractul Avrigului. Sinodul protopresbiterial gr.-or. al tractului Avrig, ținut în 16 Noemvrie, a hotărît desființarea tractului, după moartea ori renunțarea actualului protopresbiter.

„Unde-i cap, toate se fac“. Această zicală se potrivește vrednicului preot din Feiurd, **Augustin Cosma**, sub a cărui conducere s'a zidit școala din Feiurd. E una dintre cele mai frumoase școale românești. Are 2 învățători și are bănci de fer, procurate dela Brașov. Școala românească cu bănci de fer! Și încă pe sate! Asta-i mare lucru. Dar' zi: Unde-i cap, toate se fac. „Chimu“.

Dar împăratului. Cu ocasiunea audiențelor din săptămîna trecută s'a prezentat în castelul regal din Buda și

o biată femeie văduvă din Dobrițin, rugînd pe M. Sa să-i elibereze dela miliție pe unicul ei fiu, calfă ferar, care s'o ajute în neputințele și miseria ei. M. Sa i-a promis, că în timp de o săptămîna ficiorul îi va sosi acasă. De bucurie baba a scos grabnic din desagi câțiva covrigi și i-a îmbiat M. Sale ca semn de recunoștință. M. Sa i-a mulțumit pentru cadou, dar' — fiindcă medicul nu-i permite să mănecă covrigi, că e slab la stomach — nu a primit cadoul. Bucuroasă însă de rezultatul audienței, a dat totuși covrigii unui soldat de vîrdă.

Cel mai mare urs. În pădurile dela Rozsnyó ale contelui **Andrássy Géza** se ținea un urs puternic de mărime cum nu s'a mai văzut în Ungaria. Anul trecut acest urs strivise pe pădurarul **Strihanka** în vederea **Archiducelui Otto**. De atunci s'a vînat mult după el, destinat fiind să-i fie trimisă pielea la esposiția din Paris. În 14 Noemvrie, după obositoare pîndă dihania a fost pușcată de contele **Andrássy** în poiana **Kratky**. Ursul e de genul masculin, cântărește 263 chlgr. Un asemenea exemplar de urs nu s'a pușcat în Ungaria de zeci de ani deja.

Osândiți la moarte. **Iosif Hummel** și nevastă-sa și-au ucis între împrejurări de tot bestiale pe unicul lor copil, fetița **Ana**, în etate de cinci ani. Zilele trecute li-s'a pertractat crima înaintea curții cu jurați din Viena, care pe ambii i-a osândit la moarte prin strangulare.

V. protopopi. Preoții **Stefan Boeriu** din **Abásfalva** și **Gavril Ciobotariu** din **Ghimeș** (archidieceșă greco-catolică), sînt numiți **viceprotopopi onorari**.

George Candrea, jude comunal în **Neagra**, a fost decorat de M. Sa cu crucea de argint pentru merite.

Biserica gr.-cat. din Varviz, protopopiatul **Giurgeului**, în ziua de Sf. **Dumitru** a ars total. Nimic nu s'a putut mîntui de mistuire. Causa din care a provenit focul nu se știe.

Paroch în Bobâlna, protopresbiteratul **Geoagiului**, a fost ales în 12 Nov. clericul absolut **Petru Lula**, fost învățător în **Rapoltul-mare**.

Un vrednic măiestru. Din **Rechitova**, în **Bănat**, primim știrea îmbucurătoare despre un vrednic măiestru, dl **Petru Manciu**, în **Oravița**. Acesta a învățat croitoria atît de bine și s'a pus la muncă cu atîta inimă, cât în scurtă vreme i-a eșit numele de măiestru iscusit, și la 1882 a fondat cea dintîi **croitorie română** în **Oravița**, Ear' purtînd măiestria cu sîrguință și fiind omul cumpetat a ajuns la stare frumoasă și la cîinste și mai frumoasă. Și fiindcă dînsul a văzut dela sine ce isvor îmbelșugat este măiestria, nu înceată a predica în toate părțile poporului, ca să facă ce a făcut tatăl d-sale, adică să-și dea copiii la măiestrie. Ba, ca să îndulcească pe copii pentru măiestrie, a tipărit mai multe foițe cu icoana d-sale ocolită de medaliile și diplomele ce le-a cîpătat pentru hărnicie, și foițele acelea le-a trimis învățătorilor de pe sate, să le împărtășcă între școlari, cari vîzîndu-le și cetînd versurile de pe ele, să capete poftă pentru măiestrie.

Eată versulețul al 5-lea de pe foițele trimise de dl **Petru Manciu**:

»Băiețele tinerele,
Ascultă vorbele mele:
De vrei s'ai bună moșie
Mergi de 'nvață-o măiestrie«.

Dă Doamne să avem cât de mulți măiestri ca dl **Petru Manciu** din **Oravița**!

„CĂLINDARUL POPORULUI”. Cel mai frumos și mai interesant călindăr românesc a eșit în tipar. Atragerea aminte a cetitorilor asupra anunțului de pe pagina din urmă a foii noastre.

Prieteni buni și frați de cruce
Tot mereu ni-se spune, că noi Românii suntem dușmani Ungurilor, că nu-i putem suferi, că nu ne amestecăm nici în petreceri ale lor, scurt că noi le suntem dușmani de moarte. Acestea sunt spuse de-ale lor, că faptele dovedesc tocmai dimpotrivă. Noi pe tot locul cei blânzi, noi cei pacinici, noi cari nu turburăm apa nimănui; ear' răsplată? Hulă, batjocuri, chiar și gloanțe! Să tăcem de astă-dată de gloanțele cele multe gendarmerești, cari intră în carne românească, ca-și-când Românul ar fi un om de paie făcut ca să se deprindă gendarmii a da la țintă în el; azi chiar și persoane fără pene de cocoș în pălărie și fără baionetă pe pușcă își iau voea a pușca în Români ca în iepuri ori rațe sâlbatică. Și se nu creadă cineva că vorbe luate din vânt sunt cele aci spuse, se vă spun un lucru proaspăt:

Acum câteva zile pescuiau doi Români de-ai nostri din Mihalț pe râul Murăș. Fiecare era în luntrița sa. Deodată se ivește pe țermure un Ungur din Coșlar. Era diregătorul moșiei comitelui Zeyk, cu numele *Ilyéssy*. Cum se ivi, îndată sbiară Românii să vină la el la țermure. Și fiindcă Românii nu voiră, el puse pușca la ochiu și pușcă de două-ori după oaltă, odată asupra unui Român, apoi asupra celui alt. Pe unul nu-l nimeri, dar' pe celalalt, pe fiul lui *Săbău Mihailă I. Ciuliță* îl nimeri în grumazi, cât bun e D-zeu de a scăpa cu zile. Văzând jupânul *Ilyéssy* ce a făcut, s'a pus și a ademenit pe om să primească dela el 50 fl. și se nu mai spună nimănui. Bietul om, lăcomind poate la bani, auzim că a primit suma, ceea-ce rău a făcut.

Eată prietenii buni și frații de cruce ai nostri.

Iepe furate. Din *Sân-Miclăușul-mare* ni-se scrie: În seara de 24 Octombrie v. a. c. au venit la mine niște hoți, pe la vre-o 8 ore și s'au băgat în grajd, 'mi-au furat două iepi și nu li-s'au dat de urmă până în ziua de astăzi. Iepi sunt astfel: una e roșie deschisă, adecă mîrcă (cum se zice pe la noi) de 6—7 ani bătrână, 150—155 cm. înălțimea și pe piciorul cel drept de dinapoi e înfierată cu marca orașului nostru 20, ear' ceeaaltă este mîrcă întunecată de 10—12 ani, 140—145 cm. înaltă și cu ferul orașului ca și ceeaaltă. Alte semne nu îmi aduc aminte să aibă.

Rog pe toți aceia, cari vor afla despre trista mea întemplantă, să binevoiască a scrie dacă se află pe acolo astfel de iepi și în acest cas să binevoiască a se adresa către subscrișul sau către primăria comunală, că acela care va afla și mă va înștiința va primi dela mine bună remunerațiune, adecă îi voi da bună cinste și nu-l voi uita toată viața mea. *Grigore Fole*, econom în *Sân-Miclăușul-mare* (*Nagy-Szt.-Miklós*), comitatul *Torontal*.

Patrioticii. De pe *Câmpie* ni-se scrie: Inteligența patriotică maghiaro-jidană din ținutul *Sân-Mihail-de-Câmpie*, a aranjat o petrecere în folosul școlii de stat din comuna *Sân-Mihailu*, la 10 a lunii curențe. Petrecerea a fost cât se poate de rău cercetată, căci din vre-o 70—80 de familii invitate s'au prezentat abia vre-o 7 familii, întreg venitul cu suprasolviri cu tot a fost abia de 12 fl. Din neamul nostru a fost invitat numai preotul local, care e catechet al școlii, dar' acesta văzându-și de afacerile sale a trimis prețul de intrare (destul de rău a făcut că a trimis

și prețul de intrare Red. »F. P.«) și nu s'a dus. Astfel Români n'au fost afară de unul, *Rusz Péter*, student absolut, fiul preotului gr-cat. și mare proprietar *Petru Rusu din Chiciudu*. Acest tinăr crescut cu prescură românească s'a făcut coadă la topor. Atât în comitetul aranjator, cât și la petrecere numai *Rusz Péter* a fost Român, ear' acum aud că de nou e membru în comitetul aranjator la o petrecere patriotică în *Lechința-săsească*. Se vede, că neavând de lucru, se face »slugă la dârloagă«. Rușine să-i fie atât lui, cât și părintelui său, *Petru Rusu*, care îl lasă la astfel de lucruri.

Avis. Am onoare a aduce la cunoștința on. public român, prietenilor și cunoscuților mei, că din comuna *Babța* 'mi-am strămutat locuința în comuna *Racova*, cu posta *Supurul-de-jos* (*Alsó-Szopor*).

Gavril Alușiu,
învățător pensionat.

Daruri bisericești. *Moise Popoviciu*, econom în *Parța*, a dăruit bisericii gr-orientale române din loc o cădelniță înaintea icoanei »Cina cea de taină«, precum și patru candelă înaintea icoanelor dela ușile împărătești, în preț de 11 fl. v. a., pentru sufletele răposaiților din familia sa. Aceste candelă s'au sfințit Luni, la Sf. Arhangheli, cu care prilej preotul nostru ne-a ținut o predică despre însemnătatea jertfelor, îndemnând poporul la astfel de fapte creștinești. De D-zeu, ca cuvintele Sf. Sale să prindă rădăcină în inimile păstoriților sei.

Un credincios.

Ilustrata noastră. Sunt azi foarte răspândite cărțile postale ilustrate, pe cari adică sunt zugrăvite orașe, munți, ținuturi, persoane ș. a. Noi încă avem *ilustratele noastre curat naționale*, edate de »Tipografia« societate pe acțiuni în Sibiu. Ilustrația arată pe Românii nostri la *Forul Traian* din Roma. Toate foile noastre laudă mult aceste ilustrate.

Eată între altele ce zice »*Epoca*« din București despre ele: »Scene de acestea trebuesc tipărite și răspândite pretutindenea, căci ele ne fac mândria noastră și ne slugesc cauza naționalismului.« »*Familia*« vorbind despre ele zice: »Suntem siguri, că în curând aceste ilustrate se vor răspândi pretutindenea între Români.« »*Drapelul*« zice: »Pe această ilustrație, foarte artistică lucrată, se disting perfect de bine figurile dlor ministru *Bacelli*, *V. A. Urechia*, *Tocilescu*, *d-na Smara* și a tuturor celor cari au participat la frumoasa și patriotică sârbare pentru depunerea coroanei de bronz la columna lui Traian«. Tot atât de frumoase vorbe despre aceste ilustrate spun și foile: »*Constituționalul*«, »*Unirea*«, »*Gazeta Transilvaniei*« ș. a.

De aceea noi atragem de nou luarea aminte asupra acestei ilustrate. Prețul unei astfel de cărți ilustrate e numai 5 cruceri.

Paspoarte de purcei. Pentru a feri de neplăceri pe oamenii cari aduc la țîrg purcei de vânzare, îi facem atenți, că amăsurat unei noue ordinațiuni trebuie să scoată dela primăria locală (notarul) paspoarte și pe purcei, chiar și când aceia sunt mînați la țîrg împreună cu mama lor. Ieri, spre pildă, o mulțime de oameni au fost duși la poliție din cauză, că nu aveau paspoarte pe purcelașii ce bieții îi aduseseră la țîrg, ca să-și facă seamă de ceva bani pentru trebuințele casei.

Cărturarii dela sate ar face mult bine bieților oameni, dacă li-ar comunica avertismentul acesta.

† **Dariu Vuculescu**, învățător gr-or. în *Lipova*, a răposat Vineri (17 Noemv.) în etate de 21 ani. În mormântarea 'i-s'a făcut Duminecă (19 Noemv.) în cimiterul gr-or. din *Lipova*. Îl deplâng părinții

Zamfir și Elena Vuculescu, fratele Constantin Vuculescu și cumnata Elena Vuculescu.

Hymen. *Ioan Pișlea*, profesor de sculptură la școala de lemnărit din *Câmpulung* (*Bucovina*), originar din *Bozoviciu* (*Bănat*), și d-soara *Silvia Ionescu* din *Vama*, își vor sârbă cununia mâne (23 Noemvrie) în biserica gr-or. din *Vama* (*Bucovina*).

Monument Împărătesei în Petrovasello. Locuitorii din *Petrovasello* (*Român-Petre*) în comitatul *Torontal*, spre a da și prin semne esterne dovadă despre venerațiunea și pietatea lor față de răposata Împărăteasă-Regină *Elisabeta*, au colectat ei între ei spesele necesare și au ridicat în parcul comunei o statuă a Împărătesei. Monumentul are o înălțime de circa trei metri, ear' ca executare tehnică e bine reușit. Desvîlire și sfințirea monumentului s'a făcut Duminecă (19 Noemvrie) în prezența întregii comune și a unui număr public din jur. Din partea autorităților civile a fost de față pretorul. Sfințirea s'a făcut prin ambii preoți locali. După desvîlire a ținut un frumos discurs — românește — preotul *Petru Murgu*, esplîcând poporului însemnătatea acutului și laudând virtuțile răposatei Împărătese. S'a îmbulzit după aceea cu o basădă ungurească ștreberul *Szekosán Simon*, care ca învățător la școală românească beneficiază de 600 fl. anual, dar' acestia se vede că nu-i sunt de ajuns, ci prin apucături lingușitoare la adresa șovinismului unguresc umblă după oase de ros. — Rușine să-i fie! Impresia de primătoare provocată de *Szekosán-ocoșeală*, la urmă a fost calmată încâtva prin frumosul și românescul discurs al învățătorului *Romul Theorean*. Onoare lui și preotului *Murgu*; ear' lui *Szekosán-ocoșeală* hula cuvenită!

După încheierea festivităților dela monument a urmat banchet în sala cea mare a reprezentanței comunale.

„Kutya magyar!” *Liedl Edmund*, fabricant de pepteni și proprietar al duor case frumoase în *Arad*, a ucis pe măsarul *Malár Gyula*. Duminecă seara se certaseră în restaurantul »*Vadember*« pe tema naționalității. *Liedl*, huiduit și bălăcărit de *Malár* și tovarășii lui, a părăsit birtul și pe la miezul nopții a ținut lui *Malár* calea și 'i-a înfipt în inimă un cuțit, zicându-i: »*Nesze, te kutya magyar!*«, apoi a luat-o la fugă. A fost însă prins și predat judeului de instrucție.

POSTA REDACȚIEI

Abonent nr. 6956. Cere preț curent românesc dela fabricile din Sibiu a lui *Andrei Rieger* sau *Andrei Török*. Acolo vei afla.

P. Gh. și I. C. în Târnova. Nu se poate. *I. în Seliște.* Știm că în România este; respectivul a întrebat de una românească la noi. De altcum mulțumim de interes.

G. M. în P. Statute pentru grânare de bucate vor eși în curând. — Statutele ce întrebi le poți face românește, dar' dacă le dai spre întărire trebuie să alături traducere ungurească legalizată.

M. econom în Câmpie. Trimite la adresa anunțată ce se cere și vei primi răspuns. Nouă nu ne-a spus nimic firma respectivă; poate vor fi losuri de vîndut.

D. D., inv. în Căpâlna-inferioară. Trimiteți-ne disertația; atunci vom vedea.

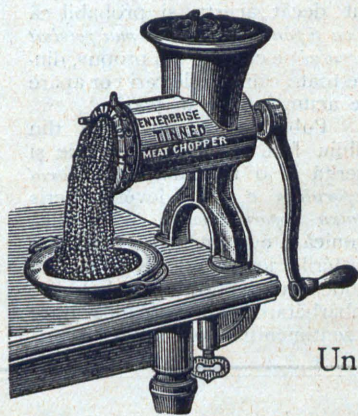
Cristian Arjoca în Reșița-montană. Cartea poporului de Ioan Pop Reteganul se tipărește acum a doua-oară (ed. II). Peste vre-o zece zile se va afla la tipografia noastră cu prețul de 65 cr. E foarte bună pentru popor.

I. Paicu, inv. în Agnita. Biblioteca teatrală din Brașov o puteți ave dela noi întreagă cu prețul de 1 fl. 45 cr. 15 cr. porto.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrei Baltes**. Proprietar: Pentru »*Tipografia*« societate pe acțiuni: **Iosif Marschall**.

Tocătoare de carne „sistem american“.

Suflată curat și cu pătură groasă de cusutor. Fabricat german.

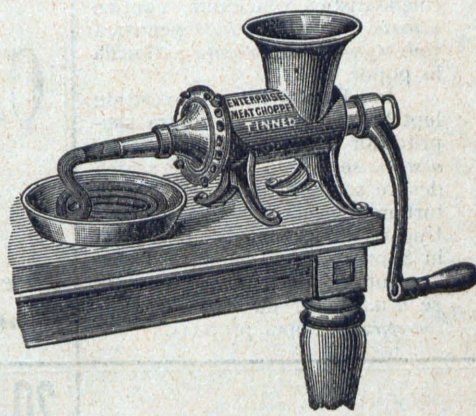
form: R. RR. S.

Mărimea	R.	RR.	S.
Taie pe oră circa	30	45	60 kilo
O mașină fl.	2.80	3.75	4.45.

Aceste tocătoare de carne pot fi întrebuințate și la umplere de cârnați. În acest scop, după depărtarea cuțitului de tăiat și a discului, trebuie numai să se aplice la mașină tolceriul de cârnați, precum demustă figura din dreapta.

[60] 1—5

Un tolceriu pentru umplerea cârnaților costă fl. —.25.

CAROL F. JIKELI, Sibiu.

CAMPBOR-EIS

Medicament probat de casă

în contra roșetii la față, la mâni și în con'ra gâdiliturei uscate

Prețul unei doze 80 bani (40 cr.)

— Espedare zilnică cu posta. —

(de Chesebrough, Manufacturing Co., în New-York).

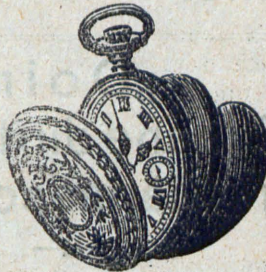
Deposit: În apoteca lui CAROL MÜLLER în SIBIU, Piața mare nr. 10, în palatul Br. Brukenthal.

[58] 2—20

JULIUS ERÖS,

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 2.50 până 6 fl.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 4.50 > 10 >
Oroloj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	> 9.— > 15 >
Oroloaje pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 12.— > 35 >
Oroloaje pentru domni din aur, veritabil de Genf	> 20.— > 80 >
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 2.— > 3 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 5.— > 15 >
Oroloaje cu pendul vieneză cu ponduri	> 14.— > 35 >
Oroloaje de părete, diferite modele	> 2.— > 15 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oroloaje pentru dame, de aur	> 9.— > 30 >

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	dela 20.— până 70 >
Inele de aur de tot felul	> 2.— > 12 >
Inele de aur cu diamant veritabil	> 6.— > 25 >
Inele de aur cu briliant veritabil	> 12.— > 150 >
Inele de aur cu briliant imitat	> 3.50 > 6 >
Cercei de aur de tot felul	> 2.— > 6 >
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 6.50 > 40 >
Cercei de aur cu briliant veritabil	> 23.— > 250 >
Cercei de aur cu briliant imitat	> 3.50 > 6 >
Brățare de aur de tot felul	> 10.— > 20 >
Broșe de aur de tot felul	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 1.— > 4 >
Cercei și inele de argint	> —.80 > 2 >
Brățare și broșe de argint	> —.80 > 5 >

Juvere de tot felul dela 15 cr. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țigăre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedea esact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda le efectuesc imdelat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

— Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios. —

Rugându-mă pentru număroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Csnădiei 3. Sibiu. Strada Csnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“).

[44] 10—52

„Convorbiri Literare“.

»E un adevărat călindar popular, care în afară de materia calendaristică obicinuită, conține materia cea mai potrivită pentru a ține deșteaptă conștiința națională în popor.

În »Dela 1848« se povestește luptele Românilor în contra asupritorilor unguri, ear' în »Răvașul nostru« se face o dare de seamă despre toate incidentele care au turburat viața românească din Ungaria dela Septembrie 1897 până în Sept. 98.

Intr'adevăr mai rar carte care se urmărească cu atâta unitate de concepțiune scopul propus«.

„TIPOGRAFIA“, SOCIETATE PE ACȚIUNI ÎN SIBIIU.

A apărut!

CĂLINDARUL POPORULUI

— pe 1900 —

Anul al XV-lea. — Ediție iubilărie.

Prețul 20 cr. es. și 5 cr. porto. Compactat în pânză, de salon 50 cr. și 10 cr. porto postal.

„Floare albastră“.

»E anotimpul călindarelor. În românește până acum n'a apărut decât acesta, și probabil că el va fi până la sfârșit cel mai potrivit scopului pe care 'și-l-a propus, dintre toate călindarele cari vor apăre de acum înainte în țeară.

Publicația »Tipografiei« din Sibiu face o fericită excepție și merită să o relevăm. »Călindarul Poporului« e, cu adevărat, scris pentru poporul român, e o mică cronică a evenimentelor petrecute în țările locuite de Români, un modest dar puternic imbold de îmbărbătare la luptă, de înflăcărare a sentimentului patriotic«.

20

Cel mai bogat

călindar românesc în monarhie. Conține 14 articoli literari, istorici, economici, poesii, doine, snoave și glume.

„Doine și icoane din lumea românească“.

Cel mai ieftin

călindar românesc. Deși e mai bogat cu o coală ca anul trecut, se vinde tot numai cu prețul cel vechiu de

20 cr.

20

„Familia“.

»O carte dragută ca execuțiune tehnică, variată ca material, și națională ca tendință, mai pe sus de toate națională e »Călindarul Poporului« de pe anul ce vine (1899).

Cetindu-l, îți pare că stai de vorbă cu un țăran așezat și cuminte, care știe să spună atâtea lucruri, încât 'ți-e mai mare dragul să-l asculți«... Despre Răvașul nostru zice: »Răvașul« a devenit un fel de gazetă anuală, care conține în resumat toate chestiunile ventilate în presa noastră periodică în decursul anului«.

Călindarul Poporului

pe anul visect

1900.

Anul XV.

SIBIIU.

Editura și tiparul „Tipografiei“, societate pe acțiuni.

Ilustrațiile.

1. Români din Bănat. — 2. Țărani bătrâni din Săcele (l. Brașov). — 3. † Generalul Mihail cav. de Trapșa. 4. Valea Șoimului (privești). — 5. † Alesandru Filip. — 6. † Ioan Bran de Lemény. — 7. Regele Carol al României. — 8. Regina Elisabeta (Carmen Sylva). — 9. † Ioana Bădilă n. Moldovan. — 10. »Porțile-de-fer«. — 11. Mihail Butean de Bera (mareproprietar în Ciomacoz, care a făcut fundațiuni de 17.750 fl. într'o lună). — 12. Floriana Butean n. Jucan. — 13. Grigorie I. Brătianu, primul președinte al Ligei. — 14. M. Sa Monarchul Francisc Iosif I. — 15. Țarul Rusiei Nicolae II. — 16. Emil Loubet, președintele Republicii franceze. — 17. Umberto, regele Italiei. — 18. Prof. Grig. To-cilescu. — 19. Fruntașii comunei Gales: Preotul, primarul și notarul, la 1867.

20

Cel mai frumos

între toate călindarele dela noi. Hârtie fină, litere nouă, dese, tipar frumos, împodobit cu

19

ilustrațiuni!

„Românii la Roma“. Raport amănunțit despre mândrele și imposantele sărbări din „Forul Traian“ cu ilustrațiuni.

Prețul tot cel vechiu numai

20 cr.

20

„Răvașul Nostru“.

Icoană fidelă despre toate întâmplările de peste an din viața politică, culturală, literară și economică a Românilor. „Răvașul“ e împodobit cu ilustrațiuni ca:

Împăratul-Rege. — Țarul Rusiei. — Suveranii României. — D-na Bădilă etc.

„Liga Română“.

»E un călindar dragut, interesant și instructiv, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unui Român doritor de a fi în curentul afacerilor românești de peste munți.

Sub titlul »Răvașul nostru«, călindarul publică cronică întreagă a cauzei naționale. O serie de bine reușite ilustrațiuni dau publicațiunei un aspect cât se poate de simpatice«.